

iyi kitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

TUDEM YAYIN GRUBU

iyi Kitap 11 yaşında!

Beyaz
tavşanın
peşinde...

Fobilerden
fobi
beğen!

Kek kokulu
gezegen

iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

MERHABA,

Edebiyat dergisi yayımlamak zor iştir. Her yıl pek çok dergi başlarken yayın hayatına, pek çoğu da kapanıp gider; parlayıp sönen yıldızlar gibi. Kimi üç sayı kimi beş sayı dayanır güçlüklerle. Kâğıt ve baskı maliyetleri yüksektir, dağıtımıcılar öyle rakamlar ister ki yerinden kıpırdayamazsın; bazen yasalarla başın derde girer bazen yayıncılık dünyasının karanlık köşelerinde yolunu kaybedersin. Editoryal bağımsızlığını korumak, nitelikli içerik oluşturmak güçleşir; heyecanını yitirirsin. Bir bakmışsın ki okuma kültürünün zayıflığından, okur ilgisinin yetersizliğinden bahsetmeye başlamışsın. Eh, geçmiş ola!

Her şeye inat, kök salmayı başaranlar da vardır tabii ki. Yıllara meydan okuyanlar, ilk günkü heyecanla önlerine koydukları hedef doğrultusunda yollarına devam edenler... İşte onlar, okurlarıyla buluşabilmeyi başaranlardır. Okurun tepkisi; beğenisi ya da yergisi diri tutar bu dergileri. *İyi Kitap* da onlardan biridir. 2009 Mart'ından 2020 Mart'ına, çocuk ve gençlik kitaplarının peşinde geçen 11 yıl... Evet, *İyi Kitap* 11 yaşında!

İyi Kitap, tarafsız yayıncılık anlayışından ve editoryal bağımsızlığından bir an olsun ödün vermeden, çocuk ve gençleri iyi kitaplarla buluşturma hedefi doğrultusunda, alanında tek yayın olmanın sorumluluğunu taşımaya devam ediyor. Yazar, çizer, editör, çevirmen, akademisyen... çocuk ve gençlik edebiyatının içinden gelen onlarca değerli kalemin katkılarıyla vücut bulan dergimiz, yurdun dört bir yanında binlerce okuruyla buluşmaya devam edecek.

11. yaşımız kutlu olsun!

Safer Korkmaz

iyikitap Aylık Yaygın Süreli Yayın / 15.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ adına İsa Aykanat

Yayın Yönetmeni: İlke Aykanat Çam

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safer Korkmaz • **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez

Tasarım: Burak Tuna • **Grafik Tasarım:** Nayime Serbest • **Kapak İllüstrasyonu:** Elif Deneç

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB

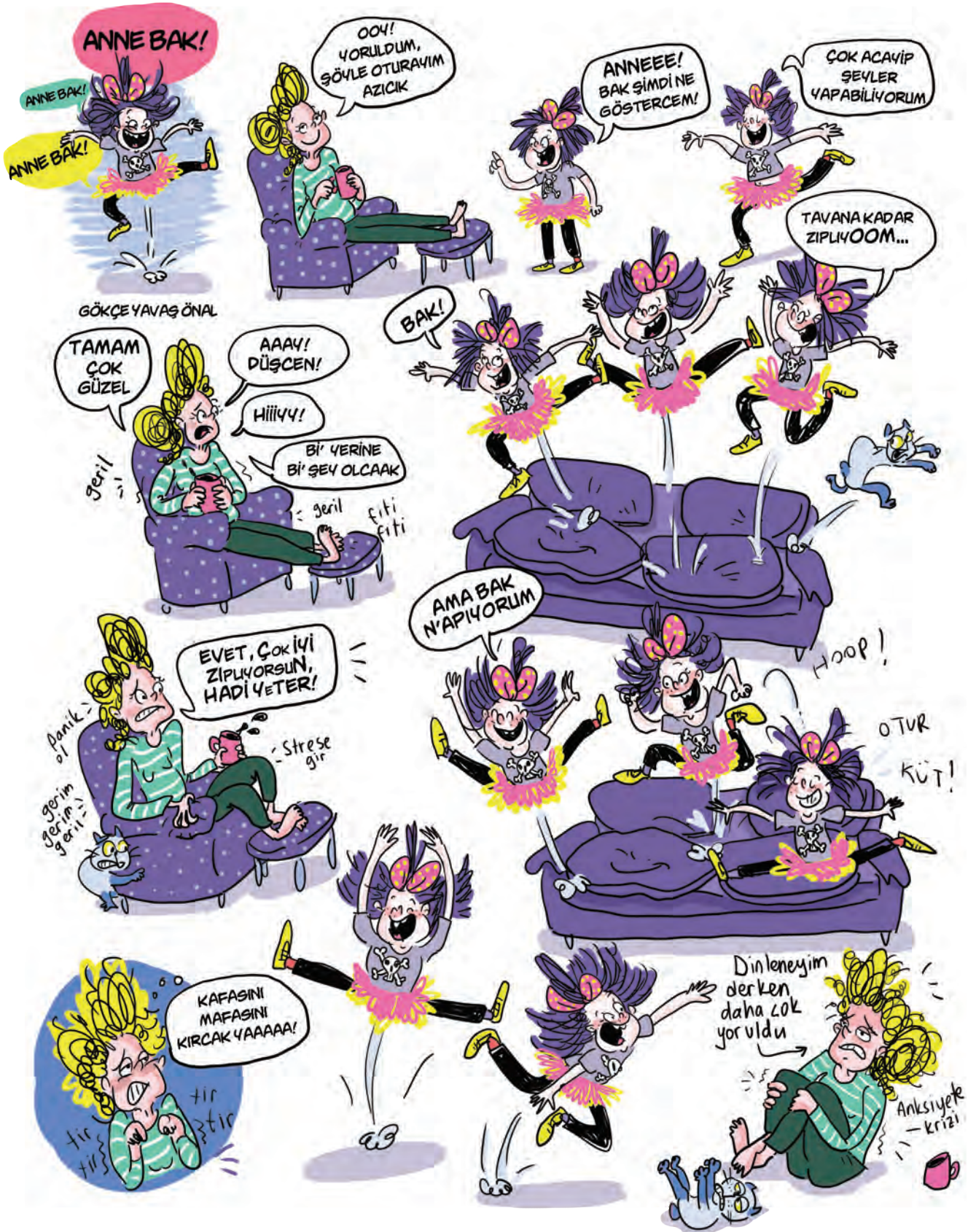
22. Cadde No: 6 Malıköy / Ankara 0 (312) 284 18 14

İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir

Tel: 0(232) 463 46 38 • **e-posta:** iyikitap@tudem.com

www.iyikitap.net **f** iyikitapdergisi **ı** @iyi_kitap

TUDEM
YAYIN
GRUBU

Aynalar içinde çoğalan bir kitap: Alice

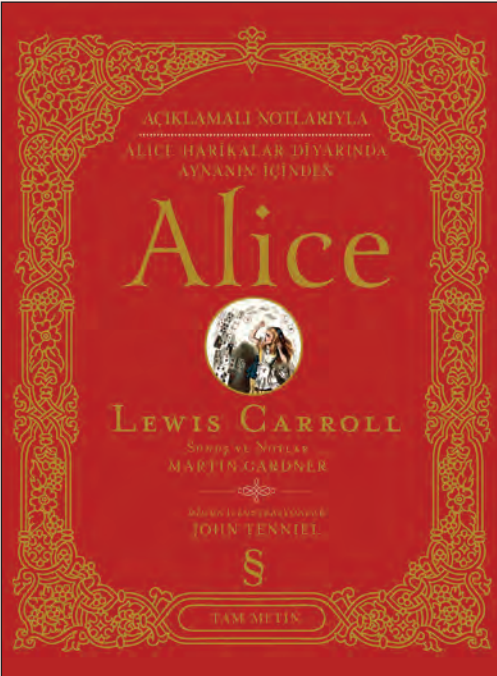
Yazan: Gökhan Yavuz Demir

Alice
Lewis Carroll
Resimleyen: John Tenniel
Sunuş ve Açıklamalı Notlar: Martin Gardner
Türkçeleştiren: Osman Çakmakçı
Everest Yayınları, 312 sayfa

Charles Lutwidge Dodgson, eğer Lewis Carroll takma adıyla Alice'i yazmasaydı, bugün matematiğe önemli bir katkısı olmayan, dersleri keyifsiz ve sıkıcı geçen bir matematik hocaları olarak muhtemelen pek hatırlanmayacaktı...

Bir kitap, onu her okuyuşumuzda farklı bir hâl alır. Ama bir şeyler de hep aynı kalır. Sanırım sekiz yahut dokuz yaşımdayken babam bana 1965 baskısı bir *Alis Harikalar Diyarında* almıştı. Rafet Zaimler Yayınevinin yayımladığı bu baskıyı Nurettin Ardıç tercüme etmişti. Severe kendimi hikâyenin sihrine bıraktığımda ömrüm boyunca bu kitabı defalarca okuyacağımı bilemezdim. Oysa üniversitede

öğrenciyken aynı kitabı, bu defa Kısmet Burian'ın Türkçesinden bir kez daha okuyacaktım. Sonra doktora tezimi yazarken dil felsefesi literatüründe aynı kitabın pek çok atıf aldığını ve *Aynanın İçinden* adlı bir devamı olduğunu fark edince de İngilizce aslından okuyacaktım. Neredeyse son on yılda on defa Alice'in maceralarını okuyunca, nihayet bir koleksiyon yapmaya da karar verdim. Bugün kütüphanemde pek çok Türkçe baskının ve ilk okuduğum nüshanın yanı sıra İngilizce, Almanca, İtalyanca, Lehçe, Felemenkçe, Danca, Hırvatça, Macarca ve Çekçe *Alis*ce'ler var. Bazıları John Tenniel'in orijinal illüstrasyonlarıyla, bazılarıysa çağdaş ressamların desenleriyle, bir tanesiyse Dalí'nin üslubuyla zenginleştirilmiş baskılar. Her okuduğumda derinliği karşısında hayran kaldığım *Alice*'ten daima öğrenecek yeni bir şeyler buluyorum. Tek bir şey değişmiyor fakat. O da *Alice*'in benim için daima ilk okuduğum *Alice* olarak kalması. Galiba çoğu okur gibi ben de okur hafızamın raflarına bir kitabın ilk okuduğum baskısını özgün baskı olarak yerleştiriyorum ve bu gerçek ömrümün geri kalanında karşılaştığım yeni baskılar tarafından asla değiştirilemiyor. Benim için Alice de sırtan Cheshire Kedisi de Tırtıl da Çılgın Şapkacı da Fare de Mart Tavşanı da Düşes de İskambil Askerler de Kral da Yalancı Kaplumbağa

da hâlâ ilk okuduğum baskıda karşılaştıklarımıdır. O günden beri pek çok baskının ve illüstrasyonun eşliğinde tavşan deliğinden düşmeye ve aynadan içeri geçmeye devam ediyorum. Sekiz-dokuz yaşında başladığım bu yolculuk aynı heyecanla bugün de sürüyor ve Alice'in maceraları bitmek bilmiyor.

Kırk yedinci yaşımın Alice'i ise *Alice Harikalar Diyarında* ile *Aynanın İçinden*'i John Tenniel'in orijinal illüstrasyonlarıyla bir araya getiren, Martin Gardner'in harikulade açıklamalı notlarıyla zenginleştirilmiş bir baskı. Nihayetinde bu iki kitaptaki incelikli mizahın çoğu Victoria döneminin olayları ve geleneklerine hasredilmiş olduğu için, pek çok şaka muhtemelen yalnızca dönemin Oxford sakinlerince anlaşılabilir olsa gerek. Gardner, çoğu çağdaş okurun Alice'te anlayamayacağı, bugün için bize yabancı gelecek pek çok noktanın üzerindeki bu örtüyü, hikâyenin yanına şerh düştüğü açıklamalarıyla kaldırıyor. Üstelik bu özel baskıyı bütün Alice okurları için daha da özel kılan şeyse, *Aynanın İçinden*'in VIII. bölümündeki "Benim Kendi Buluşum" içinde yer alan ama daha sonra ressam Tenniel'in Lewis Carroll'ı ikna etmesiyle ilk baskıdan çıkarılan bir kısmın, "Peruklu Eşekarısı"nın bu baskının sonuna eklenmiş olması. Kırk yedinci yaşımda Alice ile ilgili yeni öğrendiğim ve ilk kez okuduğum taptaze bir diyalog. Düşünüyorum da Alice hakikaten sonu olmayan ve insanın kısıtlı ömründe tüketemeyeceği bir metin olabilir.

Charles Lutwidge Dodgson (1832-1898), eğer Lewis Carroll takma adıyla Alice'i yazmasaydı, bugün matematiğe önemli bir katkısı olmayan, dersleri keyifsiz ve sıkıcı geçen bir matematik hocası olarak muhtemelen pek hatırlanmayacaktı. Oxford'da matematik hocalığı yapan bu utangaç, müşkülpesent, eksantrik, kekeme, huysuz, mutlu ve evlenmeyi düşünse de evlenemeyen müzmin bekâr; fotoğrafçılığa, mantık problemlerine, kelime oyunlarına ve absürt şiirler yazmaya düşkündü. Ailenin en büyük oğlu ve kendinden küçük sekiz kardeşin ağabeyi olduğundan çocuklarla iletişim kurmakta zorluk çekmeyen Dodgson, küçük kızlarla arkadaşlık etmeye çok düşkündü. Zaten Alice de Oxford'daki Christ Church'ün dekanı Henry George Liddell'in üç kızından biriydi. Bu üç kız; Alice, Lorina ve Edith sık sık Dodgson'ı ziyaret ediyorlardı. *Alice Harikalar Diyarında* da Dodgson'ın bu küçük dostlarına anlattığı masalların ürünüydü. Dodgson sonunu nasıl getireceğini hiç

düşünmeksizin anlattığı bir masalı, Alice'in isteği üzerine oturup kağıda döktü. Dodgson önceden anlattığı birkaç macerayı da dâhil ederek kendi kaba taslak desenleriyle süsleyip kitabı Alice'e verdi. Bu elyazmasını tesadüfen görüp okuyan romancı Henry Kingsley ve dönemin çok okunan çocuk hikâyeleri yazarı dostu George Macdonald'ın yüreklendirmesiyle bu masalları yayınlamaya karar verdi. Böylece 1865'te *Alice Harikalar Diyarında* her geçen yıl şöretine şöret, okuruna okur katacağı yolculuğuna başladı. Çok geçmeden Liddell kardeşlere anlattığı öteki hikâyeleri de kitaplaştırmayı kafasına koyan Dodgson, Aralık 1871'de *Aynanın İçinden*'i yayınladı.

Alice'in kazandığı başarıyı açıklama çalışmaları genellikle yetersiz kalmıştır. Kitap bir alegori midir? Yoksa başkalarının iddia ettiği gibi kitabın dini, politik, psikolojik derin anlamları mı vardır? Yalnızca üniversitedeki bazı tanıdık simalarla ilgili bir taşlama veya yergi olduğu söylenebilir mi? Yahut Dodgson'ın küçük kızlara olan ilgisinin bir ürünü müdür?

Her ne kadar günümüzde okurlar, ellerine aldıkları metni analiz etmekten gönüllüce vazgeçip yazara psikanaliz yapmaya meraklı olsalar ve okudukları her sayfada yazarın annesiyle veya kadınlarla olan sorunlarına delalet edecek psikanalitik yorumlar bulmakta ustalaşsalar da ben amatör bir psikiyatrist olmaya soyunmayı çok anlamlı bulmuyorum. Çünkü *Odysseus*, *İncil*, *Kral Lear* ve bütün büyük kurgu eserleri gibi *Alice* de politik, dini, felsefi veya Freudcu her türlü sembolik yoruma açıktır. Hatta herhangi bir edebi eser, o kadar iştah açıcı sembolle dolu olabilir ki yazar ile ilgili en saçma varsayımla bile yorumlama faaliyetine başlasanız, neticede en ihtimal dışı yorumunuz için bile gayet inandırıcı bir ispat bulabilirsiniz.

Bu nedenle edebiyat magazininin en sevdiği konulardan biri, Dodgson'ın Alice Liddell'e âşık olup olmadığını tartışmak olmuştur. Küçük kızlara olan ilgisini gizlemeyen, hatta onların fotoğraflarını da çeken Dodgson'ın şahsiyetinde, ortalama okur, Nabakov'un romanı *Lolita*'nın anlatıcısı Humbert Humbert'ı görmeye çok isteklidir. Oysa asıl mesele, onun da her sanatçı gibi gündelik hayattaki zayıflıklarından ve yoksunluklarından özgün bir sanat eseri ortaya çıkarmaktaki başarısıdır.

İnsan olarak Dodgson'ın zaafaları üzerine, bir sanatçı olarak Carroll edebi zaferini inşa etmiştir. *Alice*, Carroll'ın kendisini de ölümsüz kılacak kadar büyük bir yaratımdır. Alice Liddell büyüüp evlenmiş, Carroll yaşlanmış ve zaman içinde sekiz yaşındaki okurlar kırklı yaşlarına gelmiş olabilir. Fakat *Harikalar Diyarında*'n veya *Aynanın İçinden* bize el sallayan o küçük Alice daima yedi yaşındadır. Carroll en iyi dostunu zamanın her rengi solduran gücünden koruyacak bir masal kurgulamıştır. Alice, edebiyatın ölümsüz kahramanları içindeki en unutulmaz yedi yaşındaki kız çocuğu olarak yaşamaya devam eder. Eğer edebiyatın magazin boyutuna bağımlı okurlar

haklıysa, yani Dodgson küçük Liddell'e âşık olsa bile, Carroll bu imkânsız aşkından rüya gibi bir şaheser çıkarmayı bilmiş bir edebiyat üstadıdır.

Gardner, *Alice*'in rüyalarının günümüz çocukları için kâbusa benzer bir atmosferi olduğundan dem vurarak, yalnızca yetişkinler, bilhassa da matematikçiler, dil felsefecileri ve edebiyat teorisyenleri *Alice* kitaplarından zevk almaya devam ettikleri için bu maceraların ölümsüzleştğini söylüyor. Chesterton ise Lewis

Carroll'ın yüzüncü doğum yılında kaleme aldığı bir yazıda, Alice'in hikâyesinin daha o günlerde zalim akademisyenlerin eline düşmesi ve klasikler mezarlığındaki soğuk ve anıtsal bir mezara dönüşmesi ihtimaline dair korkusunu dile getiriyor. Kafka'nın *Dava'sı* ile Kupa Valesinin davası, Kafka'nın *Şato'su* ile canlı taşların oyunun planından habersiz oldukları satranç oyunu arasında paralellikler kurmayı sevsem de hatta Humpty Dumpty (Türkçesi Kumkuma) bana çoklukla edebiyat eleştirmeni Roland Barthes'ı hatırlatsa bile, *Alice*'i ciddiye almadan okuyup sadece keyfini çıkarmak konusunda Chesterton'la hemfikirim.

Lewis Carroll, kuşkusuz Batı geleneğindeki edebi fantezinin büyük ustalarından biridir. Mart Tavşanı, Çılgın Şapkacı ve Humpty Dumty gibi karakterlerin muadilleri ancak Shakespeare oyunlarında bulunabilir. Fakat nihayetinde *Alice Harikalar Diyarında* ve *Aynanın İçinden*, Rahip Dodgson'ın sıkıcı akademik hayatındaki küçük molalarında Alice ile geçirdiği seçkin keyif anlarından damıtarak her yaştaki okura sunduğu iki leziz şakadır. ■

Çevirinin niteliği	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Açıklama notlarının hikâyeye katkısı	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

OKUMA
SEVİYESİ
3

Küçük Yıldızlar

İLK OKUMA KİTAPLIĞI

Yeni okurlar için rengârenk kitaplar

Okumayı yeni öğrenen çocuklar için özel olarak tasarlanan
"Küçük Yıldızlar - İlk Okuma Kitaplığı" okuma seviyesi 3 olan kitaplarla zenginleşiyor.

Farklı okuma seviyelerine uygun
tema ve öyküler, dikkat ve
odaklanma becerisini geliştiren
bulmacalar, birbirinden renkli
resimler okumayı yeni öğrenen
çocuklara eşlik ediyor.

OKUMA
SEVİYESİ
2

OKUMA
SEVİYESİ
1

Ben giderim o gider...

Kitabı okumaya başladığımızda bir rüya âlemi atmosferi sarıyor etrafımızı hemen. Clément Lefevre'in çizimleriyle de Alice'in deliğinden yuvarlanıyoruz adeta...

Ülker Ürker'in Akıl Almaz Korkusu
Séverine Gauthier
Resimleyen: Clément Lefevre
Türkçeleştiren: Hazel Bilgen
Yapı Kredi Yayınları, 96 sayfa

Yazan: Ceyhan Usanmaz

Bazı bilmecelerin cevaplarını doğuştan biliriz sanki. İlk kim sormuştur da öğrenmişizdir, ilk nereden duymuşuzdur hatırlamayız. Bilmece, “Karanlığı çok sever, ışığı hiç sevmez,” diye sorulduğunda belki akla hemen gelmez ama şöyle sorulduğunda, eminim cevabın ne olduğunu daha soruyu tamamlayamadan verecektir herkes: “Ben giderim o gider, yanımda tin tin eder...”

Kitabın küçük kahramanı Ülker'in yanında ise pek “tin tin” ediyor gibi görünmüyor gölgesi. Öğreniyoruz ki 8,5 yaşındaki Ülker Ürker, gölgesinden korkuyor; soyadından da az çok belli ediyor aslında! Peki ama neden korkar ki insan gölgesinden?

Bir insanın gölgesinden korkması çoğumuza ilk bakışta tuhaf görünebilir. Ama kayıtlara geçmiş, hatta her birine özel bir isim verilmiş o kadar çok ve tuhaf korku var ki... Mesela simetrik olmayan şeylerden korkan insanlar da varmış, asimetrifobi deniyormuş bu korkuya. Derinlik korkusuna, yüksek binaların yanından geçmekten korkmaya batofobi; hafızasını kaybetmekten korkmaya amnezifobi; caddelerden ya da caddelerde karşıdan karşıya geçmekten korkmaya agirofobi; mükemmel olamaktan korkmaya atelofobi... Çoğu zaman yaşadığımız bir olay nedeniyle de korku başlayabiliyor. Kedilerden, köpeklerden, yılanlardan ya da örümceklerden korkan insanların başına “tatsız” bir olay gelmiş olabilir ama bir insanın saatlerden korkmasını (kronomentrofobi) sağlayacak ne olmuş olabilir! İşte buradan bakınca, Ülker Ürker'in gölgesinden korkması çok da tuhaf gelmiyor gerçekten de...

Ancak yazar Séverine Gauthier, Ülker Ürker'in gölge korkusuyla baş etmeye çalışmasını anlattığı hikâyesinde tuhafıktan ödün vermemiş yine de. *Ülker Ürker'in*

Akıl Almaz Korkusu kitabını okumaya başladığımızda bir rüya âlemi atmosferi sarıyor etrafımızı hemen. Clément Lefevre'in çizimleriyle de Alice'in deliğinden yeniden yuvarlanıyoruz adeta. İşte kahramanımız Ülker de bir anda kendisini içinde bulunduğu tuhaf ormanda, sollarına yanıt arıyor. Gölge korkusunu yenmekte yardımcı olacağını düşündüğü ruh doktoruna da uğruyor, korkudan diken diken olan saçlarını düzeltmesi için ahtapot kollu(!) berbere de... Bir ara Don Kişot'a benzeyen ve korkusuz olduğunu söyleyen bir şövalye de yardım etmeye çalışıyor kendisine, kristal kü-

resiyle geleceği gördüğünü iddia eden bir falcı da... Hikâyenin tüm bu tuhafıklarına karşın, yazar Séverine Gauthier'nin gerçeklerle başını tam anlamıyla koparmadığını özellikle söylemeliyiz elbette. Bir sorgulamaya sürüklüyor hatta bizi. Her korku yersiz ve mutlaka üstesinden gelmemiz gereken bir durum mudur, diye sorarken buluyoruz kendimizi. Kimi zaman bizzat korkularımız değil midir bizi ayakta ve daha önemlisi hayatta tutan? Ülker Ürker de benzer bir yol ayrımıyla karşı karşıya kalıyor; gölgesini reddetmesi mümkün müdür gerçekten de? Onu tamamen ortadan kaldırmalı mı, yoksa bir parçası kabul edip onunla bütünleşmeli midir?

Gerçeklikler ile tuhafıklar, ciddiyet ile eğlence dengesini iyi tutturmuş bir kitap *Ülker Ürker'in Akıl Almaz Korkusu*. Kitabının son sayfalarına, fobisi olanlara yardımcı minik bir psikiyatri kılavuzu eklemeyi

de ihmal etmemiş Séverine Gauthier. Mesela “mystaxsupernasusofobi”nin, bıyığının burnunun üstünde çıkması korkusu olduğu yazıyor. Boğazında bir kedi olmasından dolayı sadece somon kroketle beslenmek zorunda olma korkusu da varmış (felinusinfaucesofobi), bir kurdun çok kaygan bir zeminde sizi takip ettiği sırada çoraplı olduğumuzu fark etme korkusu da (lupusinsequoribialofobi). Peki ya ciddiyetini ve yer çekimini artık sadece havada süzülüp hiç aşağı inmemek üzere kaybetme korkusuna ne demeli? Söz konusu kılavuzda sıralanan bu fobilerin,

Ülker Ürker'in Akıl Almaz Korkusu kitabının kahramanlarından “yıldızların ve pek çok kişinin dermanı Ruh Doktoru'nun kaleminden” çıktığını söyleyelim hemen; yoksa gerçeklik ile tuhafılık algımız, yeniden yerine oturamayacak kadar sarsılabilir!

“Yıldızların ve pek çok kişinin dermanı Ruh Doktoru'nun kaleminden” çıkan listede yer almasa da gerçek mi değil mi diye emin olamadığım bir korku daha olduğunu öğrendim: Bibliyofobi, yani “kitap korkusu.” Bibliyofobisi olduğunu öğrendiğimiz biriyle tanışırsak, ona Séverine Gauthier'nin kitabını önerebilir miyiz bu durumda? ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Anlatımın açıklığı ve akıcılığı	★★★★☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

Görmek, sorgulamak ve hatırlamak

Her şey bir çizgiyle başlıyor, koca bir duvar yükseliyor. Kimse, birbirini göremez hâle gelene kadar bu duvarın neye yol açabileceğini dillendirmiyor...

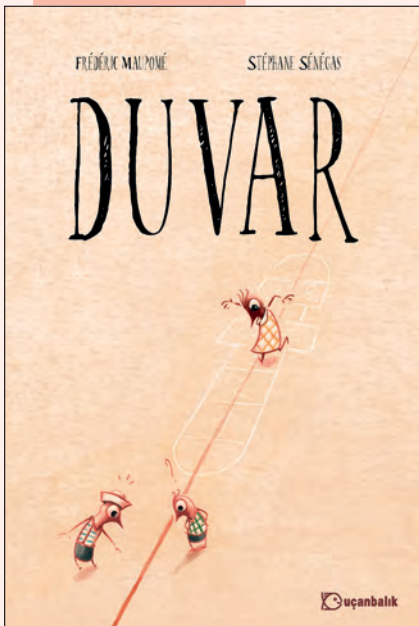

Yazan: **Mehmet Erkurt**

Duvar
Frédéric Maupomé
Resimleyen: Stéphane Sénégas
Türkçeleştiren: Damla Kellecioglu
Uçanbalık Yayınları, 48 sayfa

Felsefi ve kavramsal derinliği az sayıda sözcükle yakalayabilen *picture book* örneklerinin, okurla gitgide daha çok buluştuğunu görüyoruz. Yetişkinle çocuğun birlikte düşünmesini, derin bir konu üzerine öz ve kapsayıcı sorular sormalarını kolaylaştıran bu kitaplar, metin ve desen okuması üzerinden düşünceyi ve oyunu eşzamanlı mümkün kılıyor. Bununla birlikte çocuk edebiyatını, belki artık on yıl önceki kadar sözde değil ama fiiliyatta hâlâ “kolay” gören, bu kolaya indirgeyişi özellikle *picture book*’lara yansıtan yerel eğilimin yanılgısını da karşılaştırmalı bakışla gözler önüne seriyor. *Vahşi Şeyler Ülkesinde* (Maurice Sendak), *Düşman* (Davide Cali, Serge Bloch), *Ufaklık* ve *Canavar* (Marcus Sauermaun, Uwe Heidschötter), *Elveda Bay Muffin* (Ulf Nilsson, Anna-Clara Tidholm) gibi pek çok kitap sayesinde, artık “resimli öykü” ya da “resimli kitap” gibi geniş bir kategoriye ifade eden, bu açıdan da yetersiz bir karşılıkla anılamayacak *picture book*’u özel bir tür olarak anlamanın ve adlandırmanın zamanı geldi de geçiyor. Fikrin ve metnin resim olmaksızın hiç sayılacağı bu türün nasıl bir ortaklıkla hayat bulduğunu da bu yolla anlamamız kolaylaşacak.

Frédéric Maupomé’nin yazıp Stéphane Sénégas’nın resimlediği *Duvar* suya sabuna dokunan, hayata gündelik davranışların ötesinden bakan, insanı ve güncel olanı toplumsal, evrensel gerçekliğine oturtan, kapsamlı ve kavramsal düşünüşü mümkün kılan kitaplardan. İnsanların, toplumların, halkların nasıl bölünebileceğine, ayrı düşürülebileceğine, birbirine erişemez hâle getirilebileceğine ve kısıtlanabileceğine dair, geçmişte örneğini bulurken bugün de yaşanmakta olan pek çok hakikati “oyun oynama hakkı” üzerinden imgeliyor. Her şey bir çizgiyle başlıyor, derken koca bir duvar yükseliyor. Kimse, birbirini göremez hâle gelene kadar bu duvarın neye yol açabileceğini dillendirmiyor... Elbette umutsuzluğa yer yok, çünkü duvar, küçük eylemlerin birleşmesiyle tekrar yıkılıyor. Kayıtsızlığa ya da susmaya dönük eleştiri, eylemlerle edinilecek başarının müjdesine evriliyor... Kitabın orijinal adı da ortadaki gerçeğe şiirsel bir derinlik katmakla kalmıyor, gerçeğin bir diğer yüzünü ortaya koyuyor: *On l’a à peine remarqué*, “onu zar zor fark ettik” ya da “onu az daha fark edemiyorduk” derken, içinde yaşadığı-

mız siyasi bağlamın, bir şeyleri çıkarına göre biçimlerken kayıtsızlık ya da ataletten nasıl beslendiğini hatırlatıyor.

Sonraki adım ise bellek. İnsanın savaşı, kopuşu, yalnızlığı deneyimlemesi ve bundan ders çıkarması, artık ipuçlarına karşı çok daha uyanık ve faal olmasını sağlıyor... Bu olumlu sonucun ne kadar insanlığın gerçeği ne kadar yazarın emeli olduğu elbette tartışılır. İktidarların geçit vermemeye çalıştığı bu uyanışın gerçekleşmesi için belli bir romantizme sahip olmak kaçınılmaz.

Tam da bu romantizm içinde, ben de bir “çizgi”ye tosladım. *Duvar* üzerine düşünürken, adını koyamadığım bir kuşku yakamı bırakmıyordu. İyi ki bu tanımsız kuşkuyu “hep düşünen” sevdiklerimden biriyle konuşmuşum. Bu engin ve zenginleştirici romantizm içinde tekrarlanan eğilimlerden birini fark etmemi ve sorgulamamı o sağladı.

Biz yetişkinler, çocuklar için yazarken; öykünün içinde onları umudun, dönüşümün esas aktörü olarak kurgularken, omuzlarına, yaklaşımımızla tutarsız bir yük mü bindiriyoruz? Günbegün hasara uğrattığımız dünyanın ve hayatlarımızın kurtuluşunu sürekli o güncü çocuğa mal ederken, okuru tartışmalı bir misyona mı sürüklüyoruz? Yetişkin sorunlarımızın çözümlerini çocuktan bekliyor, onlara erken bir ebeveynlik mi devrediyoruz? “Kendimizi ve dağınıklığımızı toparlayacak adımları öncelikle biz yetişkinler atacağız,” demeyi mi unutuyoruz?

Hiçbiri tarafımdan cevabı net verilmiş sorular değil... Kendimizi suçlamadan, kurgularımızı mümkün kılan romantizmi kaygılara yem etmeden, iyi niyetli hayallerimizi dipsiz kuşkularla karartmadan emellerimizin düşünsel inşasını ve dile gelişini her zaman yeniden sorgulayabiliriz. Kendimizle sohbet eder gibi... Çünkü bazı kavramsal yaklaşımlar göze o kadar güzel ve “doğru” gelir ki, bu *à la mode* kapılmışlığın ardında bazı olası “daha doğru”ların yatabileceğini aklımıza getiremeyebiliriz.

Eh, çocuk deyince işlerin zorlaşması biraz da en kusursuza yakın görünen düşünüşün ve yaklaşımın bile sorgulanmasında yatıyor. İyi ki de öyle... ■

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆

Öykünün özgünlüğü ★★★★★☆

Grafik tasarım ★★★★★☆

Baskı kalitesi ★★★★★★

EĞLENCE, GİZEM, MACERA DOLU BİR SERİ!

Clarice Bean

Muzip kalemile çocukların çok sevdiği

Lauren Child'ın 20 dile çevrilen Clarice Bean serisi, Redhouse Kidz etiketiyle yeniden raflarda yerini aldı.

Önemli ödüller olmuş olan Lauren Child bu kitaplarda mizah aracılığıyla, okurların kolaylıkla bağ kuracağı bir çocuk kahramanın iç dünyasını başarıyla yansıtıyor.

REDHOUSE

REDHOUSE
kidz

Latife Tekin'den çocuklara çember zamanlı hakikat masalı

Yazan: Karin Karakaşlı

Altınçayır Vadisi'nin Çocukları
Latife Tekin
Resimleyen: Mehmet Tekin
Can Çocuk Yayınları, 96 sayfa

İnsan hayatının sürekliliği, anlatıya arka fon olmayı elinin tersiyle itip baş role çıkan doğa ile de uyum içerisinde. Doğaya göre yaşayan insan, yerini bilen bir varlık.

Çocuk kitaplarını küçümsemeye gelmez. Edebiyata ilk adımdır. Ders kitaplarından, testlerden bunalmış, internetin cazibesine kapılmış bir kuşağı okumanın zevki için kitapla buluşturmak zorlu sınavdır. Neye yarayacak sorusuna karşılık seni mutlu edecek diyebilmek. Sana seni verecek, daha ne olsun. Yarattığı dille dünya içinde dünyalar kuran Latife Tekin'in çocuklar için yazdığı *Altınçayır Vadisi'nin*

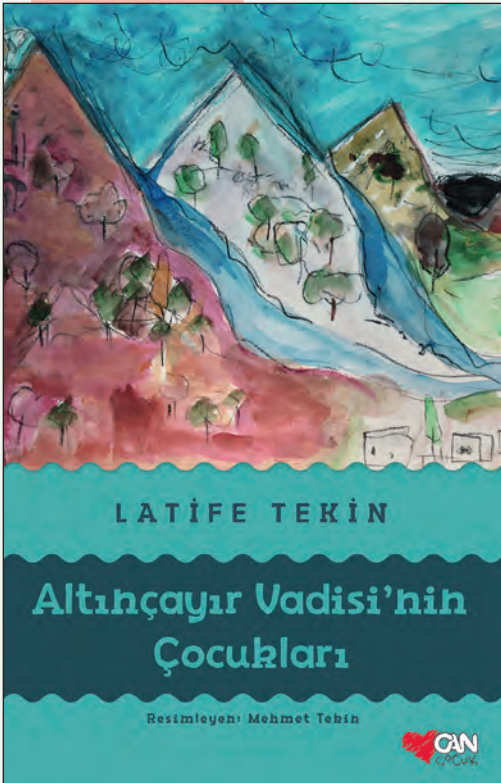
Çocukları, bu yanıtları ve daha fazlasını sunuyor okura.

Yazarın ilk çocuk kitabı olma özelliğini taşıyan ve Can Çocuk Yayınlarından çıkan *Altınçayır Vadisi'nin Çocukları*, 96 sayfalık hacmini misliyle katlayan yoğun bir içeriğe sahip. Daha önce yazarın *Rüyalar ve Uyanışlar Defteri* adlı eserinin çizimleriyle hatırladığımız Mehmet Tekin, kitabı anlatının ruhuna uygun bir simgesellikle resmetmiş.

HAYAL GÜCÜNE SELAM

İsminin hakkını vererek bizi Altınçayır Vadisi'nin çocuklarıyla tanıştıran romanın baş kahramanı, büyükannesinden miras bir yetenekle doğayı dinlemeyi bilen Asinaz. Ailelerin kasabaya, şehre göç etmesi yüzünden vadinin nüfusu giderek azalırken, Asinaz da biricik dostu Semagül'den ayrılmak zorunda kalmış. Semagül ve Asinaz; birbirini çok sevmenin ötesinde, birlikte hayal kurmanın mucizesini tatmış iki yoldaş. Zaman ve mekândan özgürleşmenin büyüsünü yaşamış ikilinin arasındaki bağı, Asinaz'ın anlatı içerisinde serpiştirilmiş mektuplarından takip ediyoruz.

Vadinin çocuk grupları Hayalciler, Bilimciler, Kuşçular ve Altıncılar şeklinde kümelenmiş, hayatın anlamını farklı önceliklerle ararken; yetişkinler de Asinaz'ın babasının yıllar önce kaza geçirmesine neden olan altın madeninin yeniden açılma-

sı ihtimali karşısında farklı gruplaşmalara gidiyor. Çıkarını düşünenlerin karşısına ise Asinaz'ın iki dünya arasında gidip geldiği rivayet edilen ve o yüzden cadımsı bilgeliğinden çekinilen Sultanay Dudu ve çocuklar dikiliyor en başta. Ağgözlülük karşısında yeni bir sınava daha hazırlanılırken büyükanne, Asinaz'a söz verdiği zaman yolculuğunu yaşıyor.

Zaman yolculuğu dediysek, öyle makineli bir bilimkurgu beklentisi oluşması sakın. Gökkarga kuşunun belirmesiyle başlıyor, Asinaz'ın, büyükannesinin çocukluğuna gittiği o yolculuk. Latife Tekin, çok daha dip bir dalgadan hareketle çember zaman kurgusu içerisinde geçmiş ve geleceği, nasıl yaşadığına göre sil baştan şekillenen bir şimdi içerisine yerleştirmiş. O yüzden vadideki eski zamanların zulüm, kölelik, direniş ve aşk hikâyelerinin kahramanları, şimdinin adaşlarında yaşamaya devam ediyor. Asinaz'ın, babası Hadimer'in ve annesi Endam'ın ismi; büyükannenin anlattığı masaldaki gaddar altın tüccarı Nabitcar'a başkaldıran hazine bekçisi Hadimer'e, gönlünü kaptırdığı Nabitcar'ın büyük kızı Endam'a ve ablasından ayrı düşen Asinaz'a göz kırıyor.

Yazar aşkı da anlatıyor olanca sadeliğiyle: “Şömine sönmek üzereydi, annesi ateşi canlandırmak için çalı çırpı getirdi. Hep yaptığı gibi üşüyen ellerini kocasının yüzüne koyup ısıtmaya çalıştı, babası annesinin ellerinin üstüne ellerini koyup ona doğru uzandı” deyiveriyor. Asinaz'ın kalbine giren tamircinin oğlu Alimert, kızın hayalinde eski bir masaldaki bahçıvan Alyamolis adını alınca, aşkın da masallar gibi döngüsünü tamamlayacağını anlıyoruz. Kişi sevdiğini ismiyle doğurur ne de olsa.

İnsan hayatının bu sürekliliği, anlatıya arka fon olmayı elinin tersiyle itip baş role çıkan doğa ile de uyum içerisinde. Doğaya göre yaşayan insan, yerini bilen bir varlık. Latife Tekin; büyük savurgan ve küçük savurgan rüzgârları, vadiyi kaplayan sisi, mor damla eriğini, cancan elmasını, kaldık armudunu, şifalı narinecekliliyi, mazı meşesi kozalağını, Asinaz ve Semagül'ün uğurlu kokusu mandalınayı, karatavuğu, keçileri, eşekleri, yeri göğü, taşı konuşturmuş. O yüzden bu kitap sadece okumalık değil, seyretmelik, koklamalık, duymalık ve dokunmalık bir özelliğe sahip.

HAKİKAT NEREYE DÜŞER?

1983'te yayımlanan ilk kitabı *Sevgili Arsız Ölüm*'den başlayarak *Berci Kristin Çöp Masalları* (1984), *Gece Dersleri* (1986), *Buzdan Kılıçlar* (1989), *Aşk İşaretleri* (1995), *Ormanda Ölüm Yokmuş* (2001), *Unutma Bahçesi* (2004), *Muinar* (2006), *Rüyalar ve Uyanışlar Defteri* (2009), *Manves City ve Sürüklenme* romanlarıyla (2018) benzersiz bir edebiyat dili eşliğinde en hakiki hayatları büyüden taviz vermeden anlatan, kitapları pek çok dile çevrilen Latife Tekin; genç okurlarına da aynı gönül zenginliğiyle yaklaşmış. Geçmiş ve gelecek tartışmalarında bilim ile gizemi yarıştıran anlatı, masal ve gerçek arasındaki ufuk çizgisinde hakikatin peşine düşüyor.

Altınçayır Vadisi'nde hayat, efsaneleri dışlamıyor. Yazar bu kitabında da söylencelerin günlük hayat konuşmalarında yankılandığı incelikli ve usta işi bir anlatı oluşturmuş. Okurundan katkı bekleyen, boşluklara talip olmasını isteyen bir anlatı. Dolayısıyla Latife Tekin'i bu kitap eşliğinde genç okurlarla buluşturmak önemli bir karar. Yine bu kitap eşliğinde kendi geçmişinize, ilk gençlik büyüünüze dönmek de öyle. Hadi bir cesaret, dalın içine bu dünyanın! Yanıt ararken soruların içinde kaybolmaya hazırsanız, hiç şüpheniz olmasın, sonunda güzelleşerek çıkacaksınız bu yolculuktan...■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

Küçük filozoflar için felsefi öyküler

*"Her an, her yerde çocuklardan sorular gelebilir;
ölümsüzlük yürüyen merdivenlerde çıkar,
özgürlük süpermarket reyonlarında gelir,
Tanrı öğle yemeğinin tam ortasında yuvarlanır."*

Çocuklar İçin Felsefi Öyküler
Kurtul Gülenç - Fatma Karadağ
Resimleyen: Ayşe Deniz Şahin
Dinozor Çocuk, 128 sayfa

Yazan: Elif Şahin Hamidi

Eleştirel düşünmenin, verilen olduğu gibi kabul etmemenin, düşünceler arasında bağlantı kurabilmenin yolu felsefe eğitiminden geçiyor. Ezbere/ezberlemeye alışmış zihinlerin açılması ve soru sormaya, sorgulamaya başlamasında felsefenin rolü çok büyük. Çocuklar için felsefe eğitimi de ezberci eğitim sistemi karşısında

eleştirel düşünen, sorgulayan çocukların yetişmesi için bir umut. Ki çocuklara yakından baktığımızda o meraklı miniklerin, filozoflara ne kadar benzediğini rahatlıkla görebiliriz. Hiç olmadık bir yerde, hiç olmadık bir zamanda öyle sorular sorarlar ki nasıl cevap vereceğimizi şaşırırız. Aslında bu sorular biz ebeveynleri de soran, sorgulayan yetişkinler olmaya zorlar. Ebeveynler ve eğitimciler olarak biz yetişkinlere düşense soruların, sorgulamaların belirmesine izin vermektir. Durmadan cevaplar yetiştirmek değil, düşünme sürecinde çocuğa eşlik etmektir. Roger-Pol Droit, *Çocuklarla Felsefe Sohbetleri* isimli kitabında, sorgulamaları takip etmeye hazır olmanın iyi olacağını söyler ve şöyle der: "Her an, her yerde çocuklardan sorular gelebilir; ölümsüzlük yürüyen merdivenlerde çıkar, özgürlük süpermarket reyonlarında gelir, Tanrı öğle yemeğinin tam ortasında yuvarlanır." Bazen keçileri kaçırarak gibi hissetsek de biz yetişkinlere düşen, çocuğun, düşünmenin hazzını keşfetmesine önayak olmak. Bunun için didinirken de Droit'in şu sözleri kulağımıza küpe olabilir: "Çocuğunuzun derin ve baş döndüren sorularına çözüm getirmeyeceğiniz gibi, nihayetinde her çocuğun yalnızca yeniden icat ettiği ve yeniden keşfettiği insanlığın metafizik sorgulamalarına da çözüm getirmeyeceksiniz. Verimli şekil-

de felsefe konuşmaya cüret etmek için, bir yere varma baskısından kurtulmak gerekir.”

Gerek çocuklarla gerek gençlerle felsefe konuşurken anlaşılması zor kelimelerle büyük büyük laflar etmekten, filozofların söz dağarcığıyla/kavramlarıyla konuşmaktan kaçınmak gerek. Kendi sözcüklerimizle ve çocuğun anladığı sözcüklerle konuşmamız şart. Bunun için de felsefe-edebiyat ilişkisinden ve uygun yazınsal metinlerden faydalanmak en etkili yoldur. Nuran Direk de “Metinlerle Eleştirel Okuma ve Düşünme Çalışmaları” altbaşlığını taşıyan *Gençler İçin Felsefe* kitabında bunun altını çizer: “*Felsefe problemlerine yaklaşmanın en elverişli yollarından biri uygun yazınsal metinlerle işe başlamaktır. Nitekim edebiyat-felsefe ilişkisinin pek çok filozofta çok sıkı olduğunu görürüz. Bilindiği gibi metin inceleme, edebiyat ve felsefe eğitiminin ortak uğraşısıdır.*” Son yıllarda çocuklar için felsefe eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda direten ve bu alanda yol gösterici kitaplar kaleme alan/yayınlayan yazarların/yayınevlerinin sayısı giderek artıyor. Ama elbette aslolan nicelik değil, nitelik. Bu tür kitapların işin ehli kişiler (felsefeciler) tarafından kaleme alınması gerektiğinin altını da çizelim.

FELSEFİ ÖYKÜLERLE FELSEFİ DİYALOGLAR

Kurtul Gülenç ve Fatma Karadağ'ın ortak çalışması olan *Çocuklar İçin Felsefi Öyküler* de çocuklarla felsefe konuşmaya cüret etmemize yardımcı olacak kitaplardan biri. 2013 yılında *Ben Kimim?*, *Doğru ve Yanlış Nedir?*, *Sevgi Nedir?*, *Mutluluk Nedir?*, *Özgürlük Nedir?* başlıklarını taşıyan “Felsefe Dedektifi” serisini de kaleme alan Gülenç, bir felsefeci-akademisyen. Karadağ ise bir eğitimci. Doktora eğitimine devam eden Karadağ, okul öncesi ve ilkökul dönemindeki çocuklarla “Çocuklarla Felsefe Öğretim Programı”nı uyguluyor. Bir felsefeci ve bir eğitimcinin güçlerini birleştirmesiyle ortaya çıkan *Çocuklar İçin Felsefi Öyküler*, “kendiliğinden”, bir başka ifadeyle “doğal olarak” felsefi akıl yürütme becerisine sahip olan çocuklarla felsefi diyaloglar gerçekleştirmek adına çocuklarla felsefe uygulayıcıları için bir başvuru kitabı olarak iş görebilir. Önsözde de vurgulandığı üzere “*çocuklarla felsefe oturumunun verimli geçebilmesi, iyi bir uyarıcının sunulmasına bağlıdır. Sunulan uyarıcının çocukları sorgulama sürecine katması açısından felsefi bir içeriğe sahip olması oldukça önemlidir.*” Dolayısıyla bu kitap gerçeklik,

farklılık, adalet, sorumluluk, büyümek, mutluluk, arkadaşlık, özlem, dürüstlük, özgür irade/özgürlük, varlık/var olma, barış, zaman gibi kavramlarla ilgili yirmi hikâyeden oluşan bir uyarıcı arşivi aslında. Hikâyeler çocukları sorgulamaya ve akıl yürütmeye, kendilerini ifade etmeye, karar vermeye, eleştiri yapmaya davet ediyor. Her bir hikâyenin sonunda, ele alınan kavramla ilgili açık uçlu sorular, yazma ve düşünme etkinlikleri yer alıyor. Örneğin, “sorumluluk” kavramıyla ilgili hikâyenin ardından “*Bir şeye neden olmak ile bir şeyden sorumlu olmak arasında nasıl bir ilişki vardır? Neleri tercih edebiliriz? Özgür olmak ile sorumlu olmak arasında bir ilişki var mıdır?*” gibi sorular soruluyor. Bu etkinlikler, eğitimcilere ve çocuklara daha çok soru sorma, düşünme ve düşünceler arasında bağlantı kurma şansı sunuyor. Ayşe Şahin Deniz’in yalın ve etkileyici illüstrasyonları da kitaptaki hikâyeleri destekliyor.■

Dilin akıcılığı ve açıklığı ★★★★★☆

Konunun işlenişi ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★★

Bu dostun düşmanlığından nasıl kurtulabiliriz?

Yazan: Toprak Işık

Eun-ju Kim, sorunu bütün boyutlarıyla ele alan, son derece yararlı bir kitap yazmış. Meseleye ezberlenmiş klişelerle yaklaşmamış. Plastiğin neden bu kadar yaygın kullanıldığını anlatırken, aslında sorunun ne kadar köklü olduğunu ve sağlam temeller üzerine oturduğunu göstermiş.

Kullansak mı Kullanmasak mı?

Plastik

Eun-ju Kim

Resimleyen: Ji-won Lee

Türkçeleştiren: Ferhat Hasırcı

Tekir Kitap, 40 sayfa

Banyo oyuncaklarıyla yüklü bir gemi, 6 Ocak 1992 gecesi, Pasifik'te yakalandığı şiddetli fırtına yüzünden batıyor. Denize düşen konteynırların kapakları açılınca binlerce oyuncak, tuzlu soğuk sularla buluşuyor. Böylece onlar için denizin azgın dalgalarında, tuzlu suyun yıpratıcı etkisinde, hayal edilebilecek daha nice tehlike altında aylar sürecektir bir macera başlıyor. Aralarından bazıları bir yıla yakın bir süre sonra Alaska kıyılarında sapasağlam bulunuyor. İlerleyen zamanlarda Amerika'nın batı kıyılarında da kazazede oyuncaklara rastlanıyor. Kuzey Buz Denizi'ni ve Atlas Okyanusu'nu aşmış İskoçya'ya ulaşanlar oluyor. Vardıkları diyarlarda sadece renkleri solmuş olarak boy gösteriyorlar. Aynı oyuncaklar, camdan, tahtadan ya da demirden yapılmış olsaydılar yine aynı dayanıklılığı gösterebilecekler miydi? Biri kırılacak, öteki çürüyecek, diğeri paslanacaktı.

Yukarıdaki kazanın hikâyesiyle başlayan kitabın adı *Kullansak mı Kullanmasak mı? Plastik...* Eun-ju Kim yazmış, Ji-won Lee resimlemiş. Ferhat Hasırcı'nın çevirdiği eseri Tekir Kitap, Türkiyeli okurlar için yayımlamış.

Gözümüzü nereye çevirsek plastikten yapılmış bir şeye rastlıyoruz. Mutfakta, banyoda, hastanede, sokakta... Her yerdeler. Bu yaygın kullanımın, plastiğin dayanıklılığı dışında da birçok sebebi var. Örneğin ona şekil vermek kolay. Ve belki de en önemli neden: Kullanıldığı alanlarda alternatifi olabilecek neredeyse tüm malzemelerden daha ucuz.

Eun-ju Kim başlangıçtan itibaren, eserinin genişçe bir bölümünü plastiğin olumlu yanlarını anlatmaya ayırmış. Doğrusu bu insana biraz tuhaf geliyor. Hemen her okur, bu malzemenin gezegenimize verdiği zarar konusunda öyle ya da böyle uyarılmıştır. Eline aldığı kitapta, kahramanın kötü özelliklerinden bahsedilmeden şahaneliklerinin anlatılmasını yadırgayabilir. Yazar, plastiğin dünyamızdaki varlığının çok sağlam temeller üzerinde oturduğunu gösteriyor. Söylediklerinin tümünü somut nedenlere dayandırdığından ona itiraz etmek de neredeyse olanaksız.

Plastik neden bu kadar yaygın kullanılıyor? Yazar, bu sorunun yanıtını kusursuz biçimde verdikten sonra, okuru, birden plastiğin keşfedildiği zamana, 1860 yılına götürüyor. Oradan günümüze hızla gelirken bu malzemenin ne kadar büyük bir ivme ile popülerleştiğini gösteriyor. Bunun için sadece iki yılın verilerini karşılaştırmak bile yeterli: Yıllık plastik kullanımı, 1964'te 15 milyon ton iken, 2014'te 311 milyon tona çıkmış; yani yirmi kattan fazla artmış.

Hepimiz biliyoruz ki plastiği kullanıp atmak süreci sonlandırmıyor. Çöpe giden plastik tabak, varlığını sürdürmek konusunda okyanusa düşen banyo ördeğinden daha az inat sergilemiyor. Her gün kullandığımız poşetler de onlardan geri kalmıyor. Toprağa gömülen, deri, kâğıt, teneke ve daha birçok malzeme doğaya karışmamak konusunda plastikle yarışmıyor.

Eun-Ju Kim, çöp olarak kalma başarısından doğan kötü sonuçları da plastiğin olumlu yanları gibi itiraz edilemez bir kesinlikle anlatıyor. Hayvanların ve insanların bundan nasıl zarar gördüklerini bir de ondan okuyoruz. Peşinden de bekleneceği üzere alınan ve alınması gereken önlemleri paylaşıyor okurla. Ru-anda'da naylon poşet kullanmanın yasak olduğunu, ülkeyi ziyaret eden turistlerin getirdikleri poşetleri geri götürmek zorunda olduklarını şaşıracak öğreniyorsunuz.

Eun-ju Kim, sorunu bütün boyutlarıyla ele alan, son derece yararlı bir kitap yazmış. Meseleye ezberlenmiş klişelerle yaklaşmamış. Plastiğin neden bu kadar yaygın kullanıldığını anlatırken, aslında sorunun ne kadar köklü olduğunu ve sağlam temeller üzerine oturduğunu göstermiş. Böylece çözümün de ne denli zor olacağına dikkat çekmiş. Hem gençlerin hem de yetişkinlerin yararlanabileceği bir eser... Moda deyim ile okuyanın, farkındalığı artacak, plastiğin hem dost hem de düşman olduğu gerçeği zihnine yerleşecektir.

Son sayfada yazar ana fikri net biçimde ortaya koyuyor: Plastiğin yararlılığını tartışmak olanaksız. Peki dünyayı, bu yararlı malzemenin zararlarından nasıl kurtarabiliriz? Onunla nasıl daha akıllıca bir ilişki kurabiliriz? Kitabı okuyan herkes kendisine bu soruları soracaktır. ■

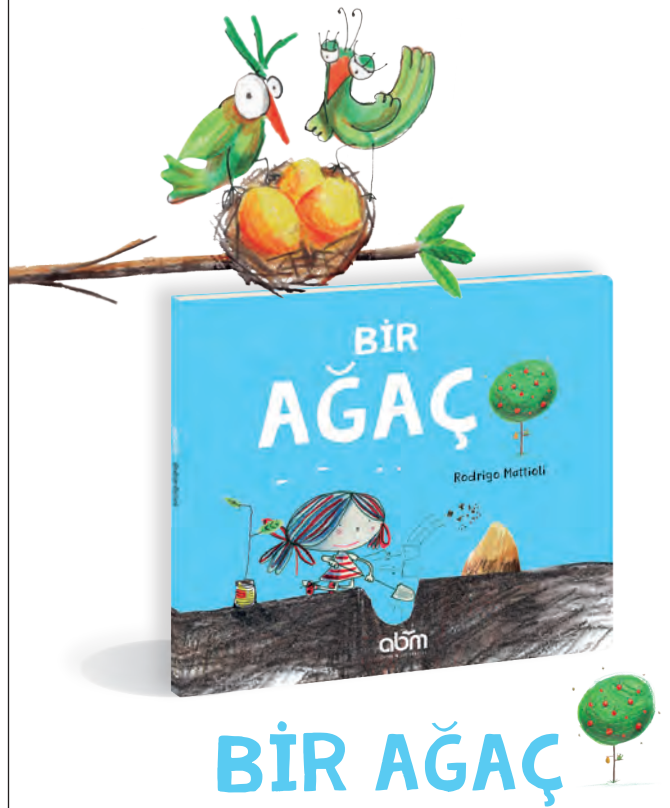
Dilin akıcılığı ve açıklığı ★★★★★☆

Bilgilerin çağdaşlığı ve bilimselliği ★★★★★★

Konunun işlenişi ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★★

Bazen bir şeyleri değiştirebilmek için sadece karar vermek yeterlidir. Tıpkı Alina'nın kararı gibi... O, bir ağaç dikmeye karar verdi. Ağaç ise ona dünyaları verdi.

HER KİTAPTA YENİ BİR ŞEY

abm
yayınevi

abm
yayınevi

KİDİMEŞFİR

Ataköy 7-B-9-10. Kısım Mah. Çobançesme E5 Yan Yol Cad. No:20/1 Ataköy Towers
A Blok Kat:2 0816 No:62 Bakırköy/İSTANBUL Tel: (0212) 912 32 86
Fax: (0212) 809 30 93 www.abmyayinevi.com.tr / info@bilgiacar.com

@abmyayinevi

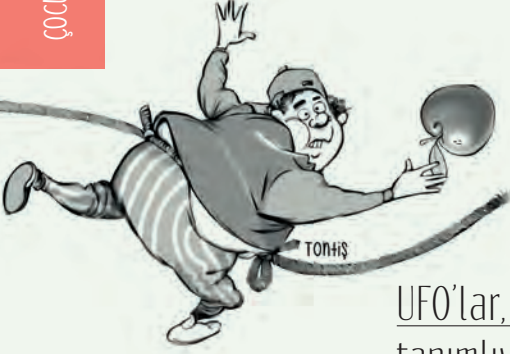

@abmyayinlari

Bir ajanlık hikâyesi

Yazan: Sema Aslan

Beş Benzemez
Yerçekimi Hırsızı
Aşkın Güngör
Resimleyen: Murat Sayın
Bilgi Yayınları, 164 sayfa

UFO'lar, dünya dışı varlıklar, uzaylılar... ne diyorsak, nasıl tanımlıyorsak, bu hikâyede hepsinin bir yeri var. Komploteorilerinin ve "son derece gizli devlet sırlarının" da olduğu gibi...

Birbirine hiç benzemeyen, fakat birbirinden ayrı da kalamayan beş çocuğun başından geçen bir macerayı, çocuklardan birinin ağzından anlatan *Beş Benzemez -Yerçekimi Hırsızı*, giderek yükselen merak ve gerilim dozuyla bir tür ajanlık hikâyesi. Her birini lakaplarıyla tanıdığımız çocuklar, aşağı yukarı aynı yaşlarda; ilkokul çağındadır. İki kız, üç oğlan çocuğu... Lakapları, mizaçlarına ve/veya fiziksel özelliklerine göre verilmiş. Anlatıcı Çeçe, çekik gözlü; Zırzır, istediği zaman ağlayabilme kabiliyetine sahip; Tontiş, ne bulursa yer; Çatçut, kavgacı ve cesur; Okyes ise yarı Amerikalı ve konuşurken sıklıkla "ok" ve "yes" diyor. Çocukların özellikleri bunlarla sınırlı değil elbette; Tontiş neredeyse dâhi kıvamında ya da Çatçut kimsenin görmediği ayrıntıları fark edebilme yeteneğiyle tanınıyor. Kitabın daha ilk sayfalarında, çocukları, çocukların ağzından tanıdığımız bu bölümde, lakaplar ve o lakapların gerisindeki hikâyelerde peşinen varılmış yargılar, hatta yer yer rahatsız eden bir "hafife alma" hâli var. Çeçe'nin iki yaşındaki kız kardeşinin lakabı sözgelimi, Zırıldak. Biraz sevgisiz bir yaklaşma hâli. Dilde de belki bu yaklaşımdan kaynaklanan bir sıkışma var: Tüm harekete rağmen, ne yeterince kıvrak ne de yeterince rahat akıyor bu ilk sayfalar.

"Beş Benzemez", hikâyede vadedildiği üzere, önlerinde epeyce macera olan çocukların, bu maceraları sırayla kaleme alacakları bir seri. Biz okurlar, "Beş Benzemez"i hakikaten de bir seri olarak okuyacak mıyız sorusundan bağımsız olarak -ki okuyacağız gibi görünüyor-, karakterlerin hikâyenin dokusuna uygun kendi kurgusu da bu yönde. Yani aldıkları karar bu yönde: Bir sürü macera yaşayacağız ve hepsini de sırayla yazacağız, diyorlar.

Günün birinde beklenmedik bir biçimde "seçilmiş" kişilere dönüşen çocuklar, dünya üzerinde yaşayan hemen hemen hiç kimsenin tanık olamayacağı ya da tecrübe edemeyeceği mace-

raları yaşamaya hak kazanınca, onları yazmaları gerektiğine karar verirler. Nihayetinde, duysa kimsenin inanmayacağı şeyler yaşıyorlar. Yazma görevini üstlenen ilk çocuk Çeçe, epey geveze bir çocuk. Yazma görevi de bu nedenle(!) öncelikle ona düşüyor. Yazar, hikâyenin çocuk karakterlerine böylesi bir çıkarımda bulunmaları iznini verdikten hemen sonra Çeçe'nin ağzından, arkadaşlarının bu "Madem ki vır vır vır sürekli konuşuyorsun, çenen bir türlü durmuyor, öyleyse yaşadıklarımızı sen yazmalısın," peşin hükümlü önermesini yanlışlaşa da olan olmuş bir kere. Bu cümleyi biz okurlar, okumuşuz/okuyoruz.

Her şey, ders çalışma bahanesiyle Çeçe'nin evinde bir araya toplanan beş arkadaşın pizza siparişi vermeyle başlıyor. Anne babayı, türlü oyun ve yalanlarla ders çalıştıklarına inandıran çocuklar, pizzayı da gizlice sipariş ediyorlar. Macera, başından sonuna anne babanın hiçbir şeyi anlamadığı(!) bir gizlilik içinde yaşanıyor. Pizzacı arka pencereye geliyor, bozuk paraları alıp pizzaları veriyor... derken yerçekimiyle ilgili olduğunu anladığımız bir sorun baş gösteriyor. "Beş Benzemez" tuhaf bir biçimde ayağı yerden kesilen insanların ve nesnelerin dünyasına götürüyor okurunu. Kitabın okuruyla ilişkiyi en sıkı ördüğü bölümler, tam da bu bölümler. Tontiş'in ağzından yerçekimi kanunu, görelilik kuramı ve bilim insanların üzerinde durduğu olasılıklar dünyası, başarılı bir şekilde aktarılmış; hikâyeyle bağları kuvvetli, merak uyandıran ve ritmi düşürmeyen dozuyla bilimsel anekdotlar, sahicilik duygusunu da pekiştirmiş.

Her şey -her zaman olduğu gibi- çılgın bir profesörün marifeti, bu hikâyede de. Prof. Çelikçomak, insanlık tarihinde yeni bir sayfa açacak, diğer yanıyla dünyanın sonunu da getirebilecek çalışmasıyla, beş benzemizin çözmeye uğraştıkları sorunun kaynağıdır. Şöyle ki: Uzaya gitmek, yeni yaşam formlarının varlığını araştırmak,

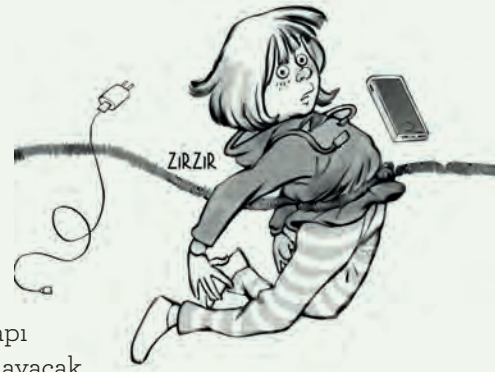
yeni yaşam olasılıkları üzerine düşünmek ve belki de yeni bir dünya kurabilmek yolunda çalışan bilim insanlarının önünde birtakım sorunlar var, malum. Işık hızı, madde,

enerji vb. zor konular. Profesör Çelikçomak, insanlığı büyük bir zahmetten kurtaracak bir tür "arayüz" icat ediyor. Neredeyse çat kapı uzaya gitmemizi sağlayacak

bir tür ekran eşiği. Ama biz bir yere gidebiliyorsak, o yerden de bize gelinebiliyordur. Profesör, bu meseleyi hallededursun, onun birkaç sokak ötesinde yaşayan çocuklar, hayal güçlerini harekete geçiren tuhaf olaylara muhatap olmaya başlamışlardır bile.

Sebepten olduğu sorunlardan bihaber, kendi dünyasında çalışmaya devam eden profesör, istemeden bir "kaçığa" yol vermiş olduğunun farkındayken, yine de nasıl bu denli rahat davranabiliyor, pek akıl almıyor başlangıçta. Burnunun dibinde bir sorun var, onunla bile pek ilgilenmiyor mesela. Fakat sonra profesörün zaten "vukuatlı" olduğunu öğreniyoruz ve beş benzemez de bu noktada özel bir göreve tayin ediliyor.

UFO'lar, dünya dışı varlıklar, uzaylılar... ne diyor sak, nasıl tanımlıyorsak, bu hikâyede hepsinin bir yeri var. Komplote teorilerinin ve "son derece gizli devlet sırlarının" da olduğu gibi. Aşkın Güngör, pek çok insanın düşündüğü, konuştuğu, zaman zaman haberleşen, efsane tadındaki bu malzemeyi de çocukların konuşmalarına dâhil etmiş, ihtimallerin kapısını açık bırakmış.■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

Mutluluk yolcuları kalmasin

Çocuk düne dönmek istiyor; hayal kurmakla yetinmeyip bilimsel bir zemine oturtmaya çalışıyor üstelik. Işık hızıyla dünya çevresini yedi buçuk kez turlamaktan, zaman makinesi yapmaktan, hipersonik roketlerden, solucan deliklerinden dem vuruyor.

Yazan: **Adnan Saracoğlu**

Gözümüzü düne ya da yarına dikmemizi isteyenlerin, bugünün yüreğine indirdiklerini düşünebiliriz. Günü kötürüm ettiklerini, anı sakatladıklarını, saklanmak için de geleni geçeni düne yarına sepetlediklerini...

Oysa bilinç tam olarak şimdide, şu andadır. Hayallerin, rüyaların, mutlu dakikaların geçmişle, yakın ya da uzak gelecekle ilgisi olamaz. Zihnimizde üryan üryan bekleyen zamana, anlam elbiseleri biçen, onu güler yüzlü ya da çatık kaşlı tasarlayan şimdiki zihnimizdir.

Çocuk da kimilerinin zırvaladığı gibi gelecek değil, şu andır. Bizi sorumlu, uyanık, diri, umutlu ve hayat dolu kılan trilyonlarca an, çocukla eşitlenir.

İllüstratörler arasında özel bir yere koyduğum ve sayfayı yıllanmış, yıpranmış toprak kaplara benzetircesine güzel güzel çatlatan Alison Jay, müthiş görsel diline sözcüklerini ekleyip dört başı mamur çocuksu bir hikâye anlatıyor. Daha ilk sayfada nereye

bakacağımıza, hikâyeyi nereden başlatıp nereye akıtacağımıza karar vermeye çalışıyoruz. Dün dolu dolu geçirilmiş, sağlamasını yapmak çok kolay: Limonata ırmaklarında kuşulu rafting, dinazorlu gezinti, canlı hayvanlı atlı karınca, dağ kadar heybetli dondurma külahı, meyve ve şekerleme yağmuru, köpekle roket çılgınlığı, çikolatadan köprüler ve daha neler neler.

Çocuk düne dönmek istiyor; hayal kurmakla yetinmeyip bilimsel bir zemine oturtmaya çalışıyor üstelik. Işık hızıyla dünya çevresini yedi buçuk kez turlamaktan, zaman makinesi yapmaktan, hipersonik roketlerden, solucan deliklerinden dem vuruyor.

Bu çabalar boşuna değilse de belki biraz dolambaçlı, yorucu... Çocuk canlı zaman makinesine başvuruyor. Dedesi, anlarını damıtan hünerli bir kimyager belli ki. Torununu zaman yolculuğuna çıkarmakla kalmıyor, bilincine dirilik ve olgunluk kazandırıyor. On bin kuş şahlanması, kuzey ışıkları, Venedik safası, dost meclisi şenlikleri sakın ihtiyarın “dünlerinde” sakladığı kimi hazineler. Düne takılıp kalan ile günlerini dolu dolu yaşayıp güzel dünlerini çoğaltan arasındaki hesap gayet basit; Einsteinci kuramlara, teorilere gerek kalmıyor.

Uydurulmuş ilkçağ, ortaçağ, yeniçağ gibi dün, bugün ve yarın da gereğinden fazla anlamla dolup sağa sola caka satıyor. Vaktin çocuğu olansa mutluluğu ve boyun eğmezliğiyle geçiyor hepsinin arasından.■

Mutluluğu Arıyorum

Alison Jay

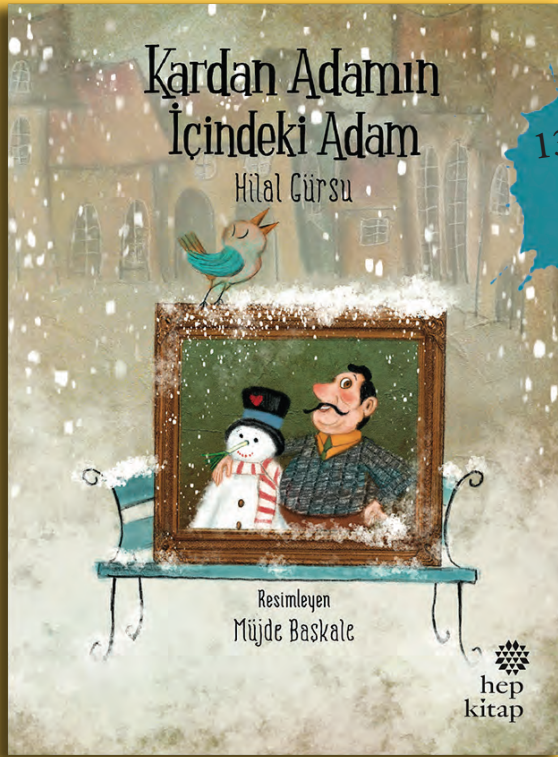
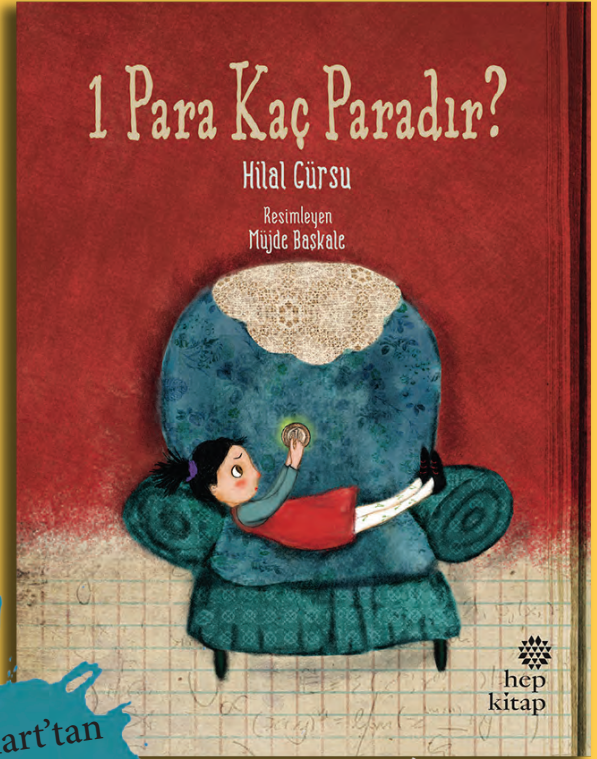
Türkçeleştiren: Cumhuriyet Mısırlıoğlu
Ren Kitap, 32 sayfa

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Öykünün özgünlüğü ★★★★★

Grafik tasarım ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★☆

13 Mart'tan
itibaren
raflarda!

Hilal Gürsu, çocuk edebiyatına yeni
soluk kazandıracak iki kitabıyla
hep kitap'ta.

Normalin anormale zulmü

Çoğu durumda asıl zorba, yetişkinlerin arasında gizlenir. Bir öğretmen, bir komşu, bir akraba, belki de bir anne ya da baba...

Yazan: **Safter Korkmaz**

Enno ya da Asfalttaki
Karahindiba
Astrid Frank
Resimleyen: Regina Kehn
Türkçeleştiren: Semra Pelek
Kırmızı Kedi Yayınları, 144 sayfa

“Çocuklar acımasızdır!”... Söz, ne zaman akran zorbalığından açılrsa biri bırakıverir ortaya, bu parlak tespiti. Cümleyi literatüre o armağan etmişcesine özgüven sergileyen tespitçiye, çoğunlukla onay verir etrafındakiler. Anekdotlar paylaşılır, örnek vaka analizlerine girilir. Ama nedense, çocuklarda akran zorbalığına zemin hazırlayan sosyo-kültürel yapıya, yetişkin davranışlarına, ebeveynin rol model işlevine pek girilmez. Teşhis kesin ve basittir: Çocuklar acımasızdır! Öğretmenler, komşular, akrabalar, anne-babalar, kısacası hiçbir yetişkin cinsiyetçi davranışlar sergilemez; milliyetçi/şoven laflar etmez; farklı sosyal grupları küçük görmez; mesleki ya da akademik başarılarına göre karşısındakini yargılamaz... Farklı olanı dışlama, ötekileştirme, akran zorbalığı gökten zembille iner çocuklara; evet, kesin öyledir!

Peki, “normal”in “anormal”e zulmü, çocuğun akranlarıyla mı sınırlıdır? Keşke öyle olsa... Çoğu durumda asıl zorba, yetişkinlerin arasında gizlenir. Bir öğretmen, bir komşu, bir akraba, belki de bir anne ya da baba... Şiveli konuşuyor ve bolca imla hatası yapıyor diye öğrencisine ötekileştiren öğretmen mesela.

Peki, çocuğunun otistik arkadaşıyla oynamasına izin vermeyen anneye ya da farklı etnik kökene sahip diye başka bir çocuk hakkında ileri geri konuşan babaya ne demeli? Bunlar bir yana, ya kendi çocuğunu “anormal” bulup kahırlanan ebeveyni nereye koymalı? Yok mu öylesi; ha bire çocuğunu komşunun çocuğuyla kıyaslayanlar, “seni beceriksiz, seni!” demeyi teşvik sayanlar...

ENNO BAMBAŞKA, GERÇEKTEN BAMBAŞKA...

Akran zorbalığını anlatan pek çok çocuk kitabı var. Ya da “farklı” çocukları konu edinen... Ama bunlarla birlikte, “farklı” çocukların aile içinde yaşadığı “kırılmayı” anlatan az eser var raflarda. *Enno ya da Asfalttaki Karahindiba* bunlardan biri.

Kitapta Enno Bambaşka ve yakın arkadaşı Olsen Uslucan’la tanışıyoruz. İkisi de 11 yaşında ama Enno dördüncü, Olsen yedinci sınıfa gidiyor. Enno’nun okula bir yıl geç başlamış olması ve Olsen’in yüksek IQ’lu bir dâhi olması, bu duruma yeterli bir açıklama getiriyor. İki çocuk da sınıflarında uyum problemi yaşıyor. Enno

sınıfının en iri çocuğu olduğundan, görece rahat. Ama sınıfının en küçüğü ve çelimsizi Olsen için işler daha zor. Sözlü sataşmalardan fiziksel saldırılara, akran zorbalığının her türüne katlanmak zorunda. Ama neyse ki annesi hep yanında, ona destek oluyor. Enno için işler daha karışık. Evet, sınıfında ona pek dokunan yok ama öğretmenini Bayan Çetinceviz hayatını yeterince zorlaştırıyor; bir de annesi...

Enno, Olsen gibi bir dâhi değil ama “farklı” bir çocuk. Kimileri onu başarısız, beceriksiz buluyor. Evet, kahvaltı sofrası hazırlamak ya da bir kazağı düzgün giyebilmek gibi konularda beceriksiz olabiliyor Enno ama aslında çok hassas ve kırılgan bir çocuk. Algıları çok gelişmiş. Karşısındakinin içini okuyabiliyor mesela; yalan mı söylüyor, samimi mi hemen anlıyor. Hayal gücü çok zengin, imlası kötü de olsa yazı yazma yeteneği şaşırtıcı.

Enno’nun çevresiyle etkileşimi de muazzam. Kendini başka canlıların yerine koyma ve onların hissettiklerini duyumsama konusunda başarılı. Bazen bir karınca kadar küçülüp tozlu dolabın ardına saklanıyor bazen salyangozla, onun kadar yavaş yürümeyi deneyimliyor. Zengin hayal gücüyle birleşen empati yeteneği, aslında onun verili gerçeklikten uzaklaşma yolu. Gerçek dünya onu zorladığında, sığındığı limanlar bunlar...

Ama işte annesi bile -bir doktor ona anlatıncaya dek- bunların farkında değil. Enno başarılı, parlak bir çocuk olmadığı için; hatta sadece “normal” bir çocuk olmadığı için hayal kırıklığı içinde Bayan Bambaşka. Enno da bunun farkında; çok üzülüyor. Çoğu zaman orada olmamayı düşünüyor; hayallerinde oraya, o aileye ait değil zaten. Hayalistan’dan gelmiş bir araştırmacı o, dedesi gibi. Bir süre önce kaybettiği, hayattaki en büyük destekçisi dedesi...

BAYAN BAMBAŞKA NE İSTİYOR?

Enno ya da Asfalttaki Karahindiba zor bir konuyu dert edinmiş kendine. Astrid Frank, mümkün olduğunca yumuşak ele almış ana oğul arasındaki gerilimi; anneyi canavarlaştırmadan ama yarattığı travmayı da görmezden gelmeden. Öyle ki okur da üzülüyor, sarsılıyor Enno’yla birlikte, annenin tavırları karşısında. Dahası Enno’dan farklı olarak kızıyor belki. Peki, kızılması gereken sadece anne mi? Yazarın anlatıda görece koruduğu baba da pek masum değil aslında. Bir de Olsen’in “mükemmel” annesi Bayan Uslucan var tabii; Enno’nun annesini daha kötü gösteren. Yaza-

rın isteği bu mudur bilmem ama okur ister istemez iki anneyi karşılaştırıyor.

Peki, ne istiyor Bayan Bambaşka? “Farklı” bir çocuğa sahip olmak zor olmalı! Bize dayatılan tüm toplumsal normlar bunu emrediyor. Mesleki ya da akademik başarılar, çokça para kazanma, sporda ve derslerde -ya da en azından birinde- yetenekli olma, kısacası bize başarı diye öğretilen “şey”e erişebilmek önemli. Bu olmuyorsa en azından “normal” kalabilmeliyiz, sürüden biri gibi. Bayan Bambaşka da ilkin başarıyı talep ediyor Enno’dan; öyle ya çocuğu için zaman, para ve emek harcıyor. Olmuyor, “en azından normal bir çocuğum olsun,” noktasına geliyor. Vasata karışma ihtiyacı... Son durak, hayal kırıklığı.

Eh, sözü çok uzattık. Kitabın ilginç isminin açıklaması dâhil pek çok sürprizi kitabın sayfalarında bulacaksınız deyip, burada noktayı koyayım. ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆

Kurgunun özgünlüğü ★★★★★★

Grafik tasarım ★★★★★★

Zıt kutupların dostluğu

Arkadaşlık, takım ruhu ve yaratıcılığa dair çok önemli dersler içeren kitabın gücü, bunları tek bir öğretici cümle kurmadan hissettirmeyi başarması.

Yalnız Kurt ile Vızvız:

Denizaltı Macerası

Cary Fagan

Resimleyen: Zoe Si

Türkçeleştiren: Damla Kelecioğlu

Tudem Yayınları, 88 sayfa

Yazan: **Özlem Toprak**

Çocukluk arkadaşlarının yeri ayrı olur. Aradan yıllar geçip onları hiç görmesek bile, ilk oyun oynadığımız arkadaşlarımızı hatırladığımızda hep gülümseriz. Özellikle benim gibi mahalle arkadaşlığını, sokaklarda koşturmayı tatmış olanlar, biraz da masal gibi anlatır o günleri. Cary Fagan'ın Tudem Yayınlarından çıkan *Yalnız Kurt ile Vızvız: Denizaltı Macerası* kitabını elime aldığım da, yine o arkadaşlarımı anmadan duramadım ve gülümsedim.

Yalnız Kurt ile Vızvız, kendine ait dünyasında çok mutlu olduğunu ve hiç arkadaşına ihtiyacı olmadığını düşünen Renata ile komşu evdeki Livingston Flott arasında beklenemedik şekilde gelişen dostluğu anlatıyor. Zoe Si'nin eğlenceli çizimleriyle renklen, Damla Kelecioğlu'nun Türkçeleştirdiği kitap; karakter olarak birbirine tamamen zıt iki çocuğun hayal güçlerinde birleşerek kurdukları dünyaya odaklanıyor.

Renata, arka arkaya keyifle okuduğu ansiklopedik kitapları ve kendi başına geliştirdiği projeleriyle günlerini geçiren ve arkadaşına hiç ihtiyacı olmadığını düşünen bir çocuk. Günlerden bir gün anne-babası bir davete gitmişken, yaptığı yaramazlık sonrası ağabeyinden kaçarak evlerine sığınan yan komşunun oğlu Livingston Flott yüzünden sessiz, sakin dünyası altüst oluyor.

Neşeli, konuşkan Livingston, Renata ne olduğunu bile anlamadan daha o sabah buzdolabı kolisi ve türlü malzemeyle ürettiği denizaltı oyununa ortak oluyor ve ikili bir anda evin oturma odasından okyanusa doğru heyecanlı bir maceraya atılıyor.

Okulda hiç arkadaşı olmadığı için kendisine Yalnız Kurt denildiğini işiten Renata, bu hareketli çocuğun lakabının da durmadan konuşması sinek vızıltısını andırdığından Vızvız olduğunu öğreniyor. Yalnız Kurt ve Vızvız, denizaltına birlikte bindiğindeyse zaman ve mekândan bağımsız özgür bir dünyanın kapıları ardına kadar açılıyor.

Cary Fagan, hazır hiçbir oyuncağın veremeyeceği hazzı, çocukların sınırsız hayal gücünü, bu okyanus macerası ile gerçek kılmayı başarmış. Öyle ki minik okurlar kendilerini bir anda deniz altında fersah fersah uzakta, türlü deniz canlısının arasında korsanlarla pazarlıklara girilen ve ekmek kızartma makinesi benzeyen başka bir denizaltının dehşet saçtığı bu tatlı maceranın tam ortasında buluyor.

PAYLAŞILAN HAYALİN GÜZELLİĞİ

Arkadaşlık, takım ruhu ve yaratıcılığa dair çok önemli dersler içeren kitabın gücü, bunları tek bir öğretici cümle kurmadan hissettirmeyi başarması. “Renata, zaman zaman manevra yapmak zorunda kalıyordu; çünkü düşüncesiz insanlar okyanusa bir sürü atık madde fırlatıp atmıştı. Karşlarına şu âna kadar bir DVD oynatıcı, bir koltuk ve hatta bir de klozet çıkmıştı!” diye yazan Fagan, mizah dolu diliyle çevre kirliliğine de dikkat çekiyor. Kitabın en değerli yanlarından biri de iki çocuğun paylaştığı bir oyunun nasıl da dönüştürücü bir gücü olabileceğini göstermesi. Yazar, bu dönüşümü Renata’nın bir ara “okyanusta” tek başına ilerlerken hissettikleri üzerinden şöyle aktarmış: “Renata, topu tutmaya devam ederek, kendini suyun akışına bıraktı. Sonuçta yalnızlığı seviyordu ve bu deneyim, insanın en yalnız kalabileceği anları sunmuştu onda. Kendini çok iyi hissetti, en azından bir süreliğine. Ama sonra, kendini az önceki kadar iyi hissetmemeye başladı. Hatta yalnızlık onu biraz mutsuz etti... Yeniden lomboza baktı, Livingston’un hâlâ camda olduğunu görmek onu sevindirdi.”

Ödüllü çocuk ve yetişkin edebiyatı yazarı Cary Fagan, 1957 yılında Toronto, Kanada’da doğdu. Birçok roman, kısa öykü ve çocuk kitabı yazan ve hâlen doğduğu şehirde yaşayan Fagan’ın Tudem Yayın-

larından çıkan *Aslan Firarda*, *Şapkada Eriyen Bay Karp*, *Dünyanın En Komik Adamı* başlıklı kitapları da bulunuyor. Bir aslan ile küçük bir kız çocuğunun arkadaşlığını anlatırken her türün hak ve özgürlüğüne vurgu yapan yazar diğer iki kitabında da kardeşler arası çekişme, koşulsuz dayanışma, merak, üretim ve tüketim gibi konulara eğiliyor. Çocukluk anılarından, küçük yaşta ailesiyle çıktığı yolculuklardan esinlenen Fagan, her seferinde muzip bir dille unutulmaz karakterler yaratmayı başarıyor.

“Yalnız Kurt ile Vızvız”ın maceralarıyla bir kez daha çocukların kalbini fethetmeye hazırlanan yazar, belli ki bu ikilinin maceralarını devam ettirecek. Tüketim toplumunun ortasında, herhangi bir bağ bile kurmadan bir kenara bıraktıkları oyuncakların arasında giderek yalnızlaşan çocuklara, en büyük eğlencenin birleştirecekleri hayal güçlerinde saklı olduğunu hatırlatan kitap, yeni maceraları da heyecanla bekleten bir kurguya sahip. Renata’nın kendine bile itiraf edemeden arkadaş olduğu Vızvız, tek başına bilginin kuru kaldığı zamanlarda birlikte yaratılacak ve keşfedilecek dünyaların büyüsünü gösteriyor bu Yalnız Kurt’a. Yalnızlık da tam o anda bitiyor...■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

Kediler arasında bir fare

Yazan: M. Banu Aksoy

Kitaptaki tüm figürlerin kedi biçimli maskeleri var. Bizim kahramanımız ise tüm bu kediler arasında fare maskesiyle boy gösteriyor.

Öykünün kahramanı adını, yaşını, nerede yaşadığını bilmediğimiz ve zaman zaman bir fare maskesinin ardına gizlenmek zorunda kalan bir kız çocuğu... Bazen -hatta çoğu zaman- suspus kalmaktan yakınan, insanların onu anlamamasından dertli, bu yüzden susan biri... Öyle ki kalabalık bir mekâna girdiğinde ne yapacağını bilemez hâle geliyor. Etrafını fısıltılar sardıkça nasıl konuşması, nasıl davranması gerektiğini bilemeyip giderek küçülüyor, küçülüyor ve kaçınılmaz olarak yine suspus kesiliyor. Tıpkı bir fare gibi... Kendini tanımlayış biçimini okuduğunuzda yüreğinize bir taş gelip oturuyor sanki: “Bir çingırağın içindeki taş gibi hissediyorum

kendimi bazen; yine de çıkmıyor sesim.”

Öykünün kahramanının içe dönük biri olduğu aşikâr. İnsanların genelinde “utangaç” ya da “çekingen” deyip geçtiği türden biri. Oysa bu kadar basit bir tanımlamadan çok daha fazlası yatar o kişinin altında. İçe dönük insanlar

kendi kendilerine kaldıklarında mutludurlar. Etraflarındaki kalabalığın baskısını hissetmek istemezler. Akıllarını toparlayabilmek, odaklanabilmek ve daha mutlu olmak için kendi kendileriyle kalmaya ihtiyaç duyarlar. Dışa dönük insanlar topluluğun merkezinde yarattıkları neşe, enerji ve coşkuyla puan alırken içe dönüklerden not kırıılır. Dışarıdan bakanlar için “suspus kalan” içe dönükler sadece utangaç ve çekingen değil, yabani, asosyal, geçimsiz, soğuk vb. birçok başka şekilde nitelendirilir.

Suspus’un kahramanın öyküsüne dönelim. Herkesin tek tipleştirilmeye çalışıldığı ortamda kendisi gibi olmaya çalışmak gerçekten zor bir iş. Kitaptaki tüm figürlerin kedi biçimli maskeleri var. Bizim kahramanımız ise tüm bu kediler arasında fare maskesiyle boy gösteriyor. Fabrika görünümlü bir okulda, seri üretim yapan işçiler gibi yan yana dizilmiş sıralarda, çevrelerini saran dev megafonların ortasında ne olmaları, nasıl olmaları dikte edilirken kahramanımız başını kaldırıp başka yöne bakma cesareti gösteren tek kişi.

Onun dayatılan maskelerin baskısından kurtulma yolu ise hayal kurmak ve kitaplar. Kitapların penceresinden baktığında, yaşadığı “öteki” olma hissinde kurtuluyor: “Okurken her canlının benim bir parçam olduğunu öğreniyorum. Kim bilir belki ben de her şeyin bir parçasıyım diye düşünüyorum.” Onu “Gürültü” kentinden alıp “Sessizlik” kentine taşıyan aydınlanma yolculuğu okurun da yüreğine su serpen bir biçimde sonlanıyor: “Ama gün gelecek ıslıl ıslıl bir gürültü koparacaktır.”

Suspūs
David Ouimet
Türkçeleştiren: Seda Ersavcı
Çınar Yayınları, 48 sayfa

David Ouimet'in yazıp resimlediği *Suspus*, çarpıcı resim sahnelerine eşlik eden, iyi seçilmiş, etkileyici kısa bir metne sahip. Shaun Tan'ın üslubunu anımsatan çizgileri ve renk skalasıyla gotik bir lezzet bırakıyor. Neil Gaiman kitabı "*Keşke bu kitap ben çocukken yayımlanmış olsaydı, o zaman kendimi bu kadar yalnız hissetmezdim,*" diye tanımlamış. Gerçekten de tüm karanlığına rağmen insana içini rahatlatan bir umut duygusuyla noktalanıyor *Suspus*.

ABD'li sanatçı, yazar ve müzisyen David Ouimet ilginç bir karakter. İçe dönük biri mi değil mi bilemiyorum ama yaptığı işlere bakılırsa onun da "ışıl ışıl bir gürültü kopardığını" söylemek mümkün. Müzikle erken yaşlarda tanışan sanatçı, bir sanat ve tasarım okulundan mezun olmuş. Bir yandan solist, söz yazarı, trombonist ve piyanist olarak kariyer yapan Ouimet, farklı müzik topluluklarıyla albümlere imza atmış. 2003 yılından itibaren illüstratör olarak Robert D. San Souci'nin, *Dare to be Scared* adlı öykü kitapları serisine imza atmış. Çocuklar için yazılmış bu korku serisinin illüstrasyonları ürkütücü çizgisiyle serinin hakkını verir nitelikte. İlerleyen zamanda dergilerde, afişlerde ve reklam kampanyalarında da kendine has çizgisiyle yer alan David Ouimet, 2016'dan bu yana sokak sanatçısı olarak New York'un çeşitli noktalarında, *Suspus*'un bazı sahnelerinde de karşımıza çıkan kapşonlu kuş figürleriyle boy gösteriyor. 2019 yılında yayımlanan *Suspus*, David Ouimet'in hem yazıp hem resimlediği ilk kitabı; ama umuyorum ki son kitabı olmayacak.■

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Öykünün özgünlüğü ★★★★★

Grafik tasarım ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★

GÖRDÜKLERİMİZ, DUYDUKLARIMIZ VE ÇOK DAHA FAZLASI...

Duyularınızda eğlenceli
bir yolculuğa çıkmaya
hazır mısınız?

Romana Romanyshyn
ve Andriy Lesiv, *Görüyorum*
ve *Duyuyorum* kitaplarında
görme ve duyma yetelerimizin
peşine düşüyorlar. 2018
Bologna Ragazzi Kurgu Dışı
ve daha pek çok ödüle layık
görülen bu eğlenceli kitaplarla
kendimizi yeniden
tanıyoruz.

FİNAL KÜLTÜR SANAT YAYINLARI

Instagram: finalkultursanat

Facebook: finalkultursanat

www.finalkultursanat.com | kultursanat@final.com.tr

Can sıkıntısı yoksa fittırık fikirler de yok

Yazan: Suzan Geridönmez

Aslında minik detaylardır bir karakteri sahici kılan. Bazen güçlü bir hikâye sıradan bir ayrıntı üzerinde de yükselir. Ama ya hikâye bizi ötesine yolculuğa çıkarmazsa?

Cotturuk Defterleri
Pınar Ögünç
Resimleyen: Mısra Karahan
Can Çocuk Yayınları, 72 sayfa

“Tarzan ve inek.” Bu, yazdığım ilk kitabın adı. Bir kibrit kutusu büyüklüğünde. Katlanıp iç içe konulmuş kâğıt parçalarına çiziktirilmiş eğri büğrü 6 kısa cümleden oluşuyor. Yanına karaladığım resimleri ve sadece yarım sözcükler sığıştırabildiğim konuşma balonlarını da hesaba katarsam, tahminen 7-8 yaşındayken giriştiğim ilk grafik roman denemem de diyebilirim.

Ama konumuz, o zamanlar pek ciddiye aldığım, bugün ise sadece karman çorman çekmecelerimde bambaşka bir şey ararken ummadık anda karşıma çıkan çocukluk çağı yazı denemelerim değil. Konumuz bana “Tarzan ve inek”li günleri hatırlatan başka bir kitap. Başka derken, gerçek bir kitap kast ediyorum. Gerçi gazeteci yazar Pınar Ögünç, çocuklar için kaleme aldığı ilk esere *Cotturuk Defterleri* adını vermiş.

Deferi bilmeyen yok ama ya cotturuk? Aslına bakarsanız cotturuğun çok fittırık bir fikre dayandığını sezinlemek için bir zamanlar çocuk olmak yetiyor. Tam anlamına ise kitabın ilk birkaç sayfasını çevirince haiz oluyoruz. Küçük anlatıcı Maya açıklamayı seven bir çocuk. O da çoğu yaşlıları gibi sözcükleri eğip bükmekten hoşlanıyor. Henüz sınanmamış, sınır tanımayan duygularını çoktan sınanmış, sınırları keskin çizilmiş kavramlara hapsedmektense hayal ve duygu dünyasını kucaklama kapasitesine sahip sözcükler türetmekten, bir yandan dilin olanaklarını keşfederken bir yandan da bu olanakları zorlamaktan zevk alıyor.

Can sıkıntısı yerine cotturuk demek başlı başına eğlenceli zaten. Bir defa tadını alıp ritmine varanın iğrenç bir durumla karşılaştığında iğğtirik olması, hiç bilmediği, garip şeyler yaşadığında hittırık sorular sorması, o sorulara yanıt ararken fittırık fikirler bulması an meselesi.

Maya için süreç böyle işliyor en azından. Onun deneyimlerinden illa bir sonuç çıkaracaksa, fittırık fikirler can sıkıntısının panzehiridir diyebiliriz. Tıpkı tersinden can sıkıntısı yoksa fittırık fikirler de yok diyebileceğimiz gibi.

Ara sıra çocuk gelişimi ve eğitimi üzerine yazılıp çizilen makaleler okuyorsanız, son zamanlarda “bırakın, çocuğunuzun canı sıkılsın!” önerisinin ne kadar yaygınlaştığını fark etmişsinizdir mutlaka.

Nedense, *Cotturuk Defterleri*’ni okurken zihnim sık sık çocukluğum ile bu makaleler arasında gidip geldi.

Örneğin Maya, “*Şu anda dünya üzerinde benim yaptığının tıpkının aynısını yapan başka bir çocuk var mı?*” diye sorduğunda, bir anlığına sanki bir zaman makinesi tarafından kırk küsur yıl öncesine götürülmüş gibi hissettim. Evet, bu sorunun neredeyse tıpkının aynısını sorduğuma yemin edebilirim. Tamam, hiç ellerimi duvarlara sürterek yürümedim, berbere giden maydanozla ilgili vitamin saçan bir hikâye de uydurmadım. Ama kitapta karşıma çıkan bu ve buna benzer ayrıntılar tam da içindeki çocukla hemen bağ kuran, evet, bir çocuk tam da böyle yapar/hisleder diye içimden geçirdiğim sahnelerdi.

Peki, o hâlde neden zihnimi tekrar tekrar, Maya’nın peşinden hikâyeye dalacağına, firar etme girişiminde bulunurken yakaladım? Dürüst olmam gerekirse bunun yanıtını, bu yazıyı yazacağımı bildiğimden bu yana düşünüyorum. Daha da dürüst olacaksam barındırdığı bütün olumlu ayrıntılara rağmen *Cotturuk Defterleri*’nin sonunu getirirken bazen cotturuk bir hisse kapıldığımı da itiraf etmeliyim.

Sürekli ayrıntı dedim. Galiba benim için sorun da burada. Aslında minik detaylardır bir karakteri sahici kılan. Ama bu ayrıntılar hikâyeyi oluşturmaz. Yanlış

anlaşılmasın, küçükçük ayrıntılar üzerinde kurulan, çok sıradan olayları konu eden çok güçlü hikâyeler vardır. Bizi satırların ötesine yolculuğa çıkaran, kafamızda bir film (Maya’nın deyiimiyle kafilm) harekete geçiren hikâyelerdir bunlar.

Maya’nın hıttırık sorularını not ettiği defterlerinin ya da arkadaşlarıyla birlikte yazdığı, gerçekten de bir çocuğun kaleminden çıktığı hissi veren absürt, komik, duyarlı kompozisyonların eksik bıraktığı da bu sanırım.

Oysa kompozisyonların her birini özellikle de gökten kırmızı topların yağdığı öykücüsü beğendim. Ama bunları peşi sıra ve sonunda da Maya’nın hepsini harmanlayan rüyasını okuduğumda kendimi olayların içinde ya da Maya ve arkadaşlarıyla birlikte hissetmedim. Onun yerine aklım hiç yeri yokken çocuklar için yaratıcı yazma atölyelerine gitti.

Kısacası kitap hem can sıkıntısının çocukları nasıl yaratıcı kıldığını kimi bilimsel makaleden daha ikna edici şekilde ortaya koyuyor hem çocuklarla yazı çalışmaları için yararlanılabilecek şahane fikirler barındırıyor. Küçük okurun da hıttırık fıttırık dilden keyif alacağını, eğleneceğini düşünüyorum. Ayrıca kitabın kâğıdı, baskısı ve çizimleri de vurgulanmayı hak edecek kadar güzel.■

Dilin akıcılığı ve açıklığı ★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ★★★★★

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★

İki dünya savaşı arasında dünyayı sevebilmek

Şagali'nin Düşleri, "renklerin ve sevginin ressamı" Marc Chagall'ın çocukluğunu ve sanatını, altı farklı tablosu üzerinden öyküleştiren bir kitap.

Yazan: Sima Özkan

İki dünya savaşı arasında, Rus Devriminin ortasında, -bir Yahudi olarak- Nazi vahşetinin yangın yerinde, sürgünde... Kübizm ve sürrealizmi reddedip baştan aşağı aykırı bir sanat arayışında... İşte Chagall'ı Chagall yapan, onu başat teması "sevgi" olan resimler yapmaya iten bunlar olsa gerek. Her şeye inat dünyayı ve sevmeyi sevebilmek. Onun sevgi anlayışı öncü ve evrenseldi.

Chagall, yaşadığı yüzyılın en önemli olaylarına tanıklık etti. 20. yüzyıla onun gözünden baktığınızda, aslında tüm sanat teorilerinden neden nefret ettiğini, neden hiçbir akıma ait olmak istemediğini anlayabiliriz. Dünya dönmek bile

istememezken, düş görmek gibiydi onun resimleri. Kâbus da düşlere dâhildi... "Renklerin ve mutluluğun ressamıyım ben," derdi Chagall kendisi için. Mutlu ve âşık insanlar çizdi.

Asuman Portakal, *Şagali'nin Düşleri*'nde Chagall'ın altı tablosundan yola çıkarak ve her tabloyu kendi yorumlarıyla bezeyerek; res-

samın yaşamını, sanatını öyküleştiriyor. Bu tablolar, özellikle Chagall'ın çocukluğuna, doğup büyüdüğü Rusya'nın Vitebsk kasabasına dair anılarını resmettiği tablolar. Bir çocuğun, bir sanatçıya dönüşürken yaşadığı sancıları, kurduğu hayalleri irdelleyen öyküler. Üstelik her tablonun orijinalini ve Portakal tarafından uyarlanmış hâlini de inceleme şansı yakalıyoruz. Kitabın sonunda Chagall'ın biyografisini de okuyabiliyoruz.

Asuman Portakal, bir ressam olarak kitabın önsözünde, bize "resim dili"nden bahsediyor; Chagall'ın masalsı dünyasına dalabilmek ve bize anlattığı hikâyeleri okuyabilmek için resim dilini biraz olsun bilmek gerektiğinden... İlk hikâyede, ünlü ressamın ilk büyük eseri "*İlkbahar*" tablosu ve bir gün dünyanın tanıdığı bir ressam olma hayalleri kuran çocukluğu ile tanışıyoruz. Ardından ikinci hikâyede, meşhur "*Mavi Kanatlı Saat*" tablosunun içine giriyor, tablodaki saatle örümceğin konuşmasına tanık oluyoruz. Diğer hikâyeler de Chagall'dan, yani Portakal'ın deyişiyle Şagali'den alıntılarla sürüp gidiyor. Ancak ressamın yaşamının ve eserlerinin, bu öykülerle hedef yaş kitlesine anlatılması konusunda bazı şüphelerim var. Tıpkı önsözde yer aldığı şekliyle her "iyi" sanat eserine bakanın, "renklerle oynama ve resim yapma isteğiyle dolup taşacağına" ve "resim diline" dair şüphelerim olduğu gibi.■

Şagali'nin Düşleri
Asuman Portakal
Altın Kitaplar, 80 sayfa

Cizimlerin ifade gücü	★★★★☆☆
Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★☆☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★☆☆
Hedef kitleye uygunluk	★★★★☆☆

Çevirileriyle tanıdığınız **İLKNUR ÖZDEMİR**'den bir çocuk romanı. **OĞUZ DEMİR**'in harika çizimleriyle hayat verdiği **Nereden Çıktı Bu Çocuk?** On yaşındaki Cantekin'in yaz tatili için yaptığı planlarının nasıl değiştiğini eğlenceli bir dille anlatıyor. Cantekin bir cumartesi sabahı uyandığında, evde olağanüstü bir hareketlilik olduğunu görür. Bu telaşın neden olduğunu bilmeyen yalnızca kendisidir. Planları umduğu gibi gerçekleşmese de beklenmedik farklı bir tatil yaşayacaktır.

MUSTAFA HAKKI KURT'un eğlenceli anlatımıyla genç okurların dünya görüşünü genişletecek, yaşama farklı gözlerle bakmalarını sağlayacak sürükleyici ve düşündürücü bir roman, **Gizli Yolculuk**.

Resimleyen: Nalan Alaca

Melis bir dergide okuduğu ilanla hayatının değişeceğini tahmin edemezdi. Yeni açılacak bir TV kanalı için genç sunucular arandığını bildiren ilanı okuduktan sonra başka bir şey düşünemez oldu. **UĞUR ÖNVER**, bu keyifli ve sürükleyici kitabında günümüz gençlerinin dünyalarına bir pencere açıyor.

Ve bir çocuk klasiği... Samed Behrengi kitapları...

yakında:

Çingiraklı Deve
Kel Güvercinci
Tarhun

Nostaljik bir ütopya: Kış Ülkesi Çocukları

Bugün başta iklim çocukları olmak üzere pek çok iklim aktivisti, sorunun hükümetler nezdinde tanınması, hatta adının “iklim değişikliği” değil, “iklim krizi” olarak değiştirilmesi konusunda mücadele ediyor.

Yazan: Nilay Kaya

Kış Ülkesi Çocukları
Ferda İzbudak Akıncı
Resimleyen: Zülal Öztürk
Tudem Yayınları, 192 sayfa

Dünya edebiyatı son yıllarda yepyeni bir türle tanıştı: cli-fi. “Climate fiction” yani “iklim kurgu”nun kısaltması olan bu tür, kimilerine göre ise dünyanın bütün küresel dertlerinin önüne geçen iklim krizi düşünüldüğünde, edebiyatın acilen kılıç kalem kuşanıp sesini yükseltmesi gereken başlı başına bir tür. Elbette ne bilim insanları ne de yazarlar gezegenin ahvaline ilk kez dikkat çekiyor. Bilimsel öngörülerini malum olan Jules Verne 1889’da koca yaşlı dünyanın muzdarip olabileceğini düşündüğü iklim de-

ğişikliğini konu alan *The Purchase of the North Pole* adındaki ilk iklim kurgu romanını (o zamanlar öyle adlandırılmasa da) yazmıştı bile. Nevil Shute’un 1957 tarihli, radyasyon ve nükleer tehdidin doğanın intikamıyla karşılık bulduğu post-apokaliptik romanı, *Kumsalda* ise yazıldığı zamanda “iklim romanı” olarak adlandırıldı. J. G. Ballard, 1960’larda art arda, hepsi de insan elinden çıkma envai çeşit doğa felaketini romanlaştırdı: Bu romanlarda yeryüzünü darmaduman eden hortumlar, yükselen deniz seviyeleri ve eriyen buzullar, solar radyasyonlar insanın yarattığı ölçsüz endüstriyel kirliliğin sonuçlarıydı.

Maalesef bu öngörüler büyük ölçüde kurmacadan gerçeğe dönüştü. Bugün başta iklim çocukları olmak üzere pek çok iklim aktivisti, bu sorunun hükümetler nezdinde tanınması, hatta adının “iklim değişikliği” değil, “iklim krizi” olarak değiştirilmesi konusunda mücadele ediyor. *İklim kurgunun* ise şimdiden *Yol, DelliÂddem, Kemik Saatler* ve *The Emissary* gibi kültleşmiş örnekleri var.

Buraya kadar olan örneklerden gördüğümüz üzere, iklim kurgu romanları daha ziyade “distopya” özelliği taşıyor, bu külliyatta bir ütopyaya rastlamıyoruz. Ütopya klasiklerinin “yanlış okumalar” sebebiyle diktatörlük, faşizm, soykırım gibi insanlık tarihinin kara

lekelerine dönüştüğü fikri ve bir edebi tür olarak ütopyanın itibar kaybetmesi bunun başlıca nedenlerinden biri olabilir. Öte yandan edebiyatta ütopyanın, sesi distopya kadar güçlü çıkmamakla beraber insanlığa tekrar bir toparlanma ve ilerleme sunabileceğini savunan yeni bir eğilim de mevcut. Cinsiyet eşitliğinin sağlandığı feminist ütopyalar, üretim ilişkilerinin formatlandığı neo-komünist ütopyalar yazılıyor. İklim ütopyalarına gelince: Pek çok bilim insanı dünyaya bugünkü şekliyle davranmaya devam ettiğimiz takdirde, beş dünyanın bile bize yetmeyeceğini söylüyor ama bazı edebiyatçılar kıyamet senaryolarının aksine, doğanın öfkesinin dindirilebileceğine ve onunla tekrar uyum içinde yaşanabileceğine inanıyorlar. Ferda İzbudak Akıncı'nın bu edebiyatçılardan biri olduğunu söyleyebiliriz zira Tudem Yayınlarından çıkan romanı *Kış Ülkesi Çocukları* bir iklim ütopyası olma iddiasında.

Kış Ülkesi Çocukları'nın geçtiği alternatif evrendeki ülkelerde sadece birer mevsim yaşanıyor. Büyük Ülke adındaki bu evren kuzeyde Kış Ülkesi, güneyde Yaz Ülkesi olmak üzere ikiye ayrılıyor ve Yaz Ülkesi sadece yılın belli zamanında gidilen bir tarım ülkesi. Romanın kahramanı Güneş ve arkadaşı Işık, Yaz Ülkesi'ne keyifli bir tatil gözüyle bakanların aksine bu sezon bir değişiklik yapmaya karar verip bitmeyen bir yaz yaşama hayaliyle ailelerinden kaçarak orada kalıyorlar ve "macera" başlıyor. Tırnak içinde bir macera bu, zira görüp görebilecekleri tek macera, herkes gittikten sonra burada da kış ülkesindeki gibi

yağmurlar yağdığına, fırtınalar çıktığına şahit olmak, aç kalıp kendi ekmeklerini yapmaya kalkmak, en sonunda da Değirmenci'nin evine sığınmak oluyor. Bu evrende ülkelerin tek mevsimlik olması, astronomiye özel bir ilgi duyulması dışında alternatif olan pek bir özellik yok aslında.

Kitabın arka kapak tanıtımı yazısında "evrenin bilgisiyle donanmış, doğayla uyum içinde bir yaşamın mümkün olduğuna inanan bir ütopya" tanımı yapıyor. Ama bu doğayla uyumun tanımı insan merkezci bir yaklaşımla yine hayvanların insanların emrinde olduğu "kadim" bir doğa bilgisinden geçiyor; toprak hayvanlarla işleniyor, ulaşım hayvanlarla sağlanıyor. Bunun dışında da kooperatifçilik, marangozluk gibi bilindik ütopya düzeni uygulamalarına rastlıyoruz. Kısacası buradaki ütopyanın nostalji üzerine kurulu olduğunu söyleyebiliriz. Belki konumuz bu değil diyeceksiniz ama bu çocukların tulumbalardan su çekmeyi öğrendiği nahif nostaljik ütopyada toplumsal cinsiyet rolleri de hiç değişmiyor. Yine köfteleri anneler, bisküvileri büyükanneler pişiriyor, babalara da elbette mangal görevi düşüyor. (Feminist ütopyacılar duymasın!)

Bu evrenin astronomi sevgisiyle dolup taşıdığını söylemiştik. Bu sevginin yansıması, anlatıyı kesip biçen, astronomiyle ilgili ansiklopedik maddeleri andıran bölümler oluyor. Neden ahlaki ya da ansiklopedik, didaktik olmadan bir hikâye anlatamıyoruz? Çocuk ve gençlik edebiyatının dünyadaki seyri düşünüldüğünde artık ziyadesiyle geride kaldığımız bir mefhumdan bahsediyoruz.¹ Romanın sonunda bu ülkenin çocukları alternatif bir evren örneği olarak gözlerini dört mevsimin yaşandığı "bizim" diyarlara çeviriyorlar. Dört mevsimin yaşandığı günlerin çok gerilerde kaldığı gezegenimize ve yeni bir "nostaljik ütopyaya" göz kırıyorlar.■

1 Bu konuda zihin açıcı bir yazı için bkz. Mehmet Erkurt, "Arafat'ta Bir Çocuk'tan arafta kalmış yayıncılığa", *İyi Kitap*, Şubat 2020, sayı 121, s. 6-9.

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

“...kaderin salını sürüklediği yerde bir adam buldular”

Ginko Çocuk tarafından, Çağla Vera Kılıçarşlan çevirisiyle Türkçeye kazandırılan *Ada*, “öteki” olmayı ve ötekinin karşısında dikilenlerin riyakâr, hesaplı hâllerini zamandan ve mekândan azade, çarpıcı bir üslupla anlatıyor.

Yazan: E. Nida Dinçtürk

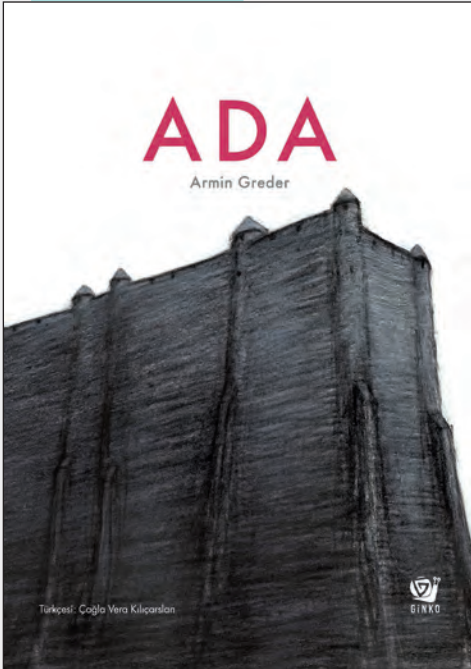
Ada – Gündelik Bir Hikâye
Armin Greder
Türkçeleştiren: Çağla Vera
Kılıçarşlan
Ginko Çocuk, 32 sayfa

Öteki, başka, diğer, yabancı, yaban... Ne çok kelime, ne çok harf. Ama hepsi de tek bir hedefin karşısında: Buradan olmayanın. Burası neresi? “Bizim” olduğumuz yer. Bizim olmadığımız her yer “başka”. Bizim olmayan her yerde de biz “başkası”yız. Buna kim karar veriyor? Biz. Birbirimizi yabancılamayı işte böyle sine kör bir döngü içinde, yüzyıllardır başarıyoruz.

Peki, siz sırf renginden ve ırkından ötürü değil; görünüşü, cesareti ya da yaşı yüzünden etrafınızda olmasından hoşlanmadığınız kişiler olduğunu fark ettiniz mi? Bu, aslında biraz insanlığın hayatta kalmaya dair ilkel güdülerine bağlı bir defo. Asıl sorun, bunca medeniyet içinde bizim bu güdüyle mücadele etmek yerine varoluşumuzun bir parçası olarak kabullenişimizde. Çoğu zaman kime neden öfke duyduğumuzu bile açıklayamayışımızın nedeni bundan.

Bu satırları okurken, muhtemelen zihninizde, içinde “empati” geçen cümleler dolaşüyor. Son zamanlarda ötekilerden ve kutuplardan bahsettiğimiz kadar empatiden de bahsettiğimizi fark ettiniz mi? Kitle iletişim kuramlarına göre, bir kavramdan ne kadar sık bahsediliyorsa, aslında o kavramın yokluğu örtbas edilmeye çalışılıyordur. Örneğin bir devlet adamı sürekli ekonominin ne kadar iyi gittiğine dair açıklamalar yapıyorsa, o ülkede ekonomik refahtan söz etmek mümkün değildir. Bizim empatiyle kurduğumuz ilişki de biraz bu korelasyonu anımsatıyor.

İşte, Armin Greder’in *Ada*’sı, bu çıkarımları unutmamak ve büyük utancımızla yüzleşmek için karşımızda dikiliyor. Çağla Vera Kılıçarşlan’ın Türkçeye çevirdiği *Ada*, binlerce tanımla tarif et-

ve o adaya
ait değil.
Aslında hiçbir
yere ait değil!
Savunmasız
olduğu kadar
kimsenin tarafında
da değil. Hatta
kimsenin tanıdığı ya da
benzeri bile değil.

Adalılar ne yapacaklarını
bilemedikleri bu adamı alıp
bir ahıra kapatıyor, karnını
doyuracak bir parça ekmek
vermeyi bile çok görüyorlar.
Birkaç gün sonra adam açlık-
tan ahırı aşıp yollara düşünce,
ada halkı birbirine giriyor.

Adamın sokaklarda dolaşması-
nı varlıkları karşısında bir tehdit
sayıyorlar. Oysa ki adam sadece

karnının aç olduğunu söylüyor. Onun
çelimsiz yapısına karşın her biri oldukça

gülbüz tasvir edilen ada sakinleri, çöplerini bile
adamla paylaşmakta tereddüt ederken, aralarından
birinin aklına pek parlak(!) bir fikir geliyor: “Balıkçı,
geçinebilmesi için birinin adama iş vermesini önerdi.
‘Bu arada,’ dedi alçak sesle, ‘onu, buralıların aldığı
ücretten çok daha azına çalıştırabilirsiniz.’” Ne kadar
tanıdık bir yöntem, değil mi?

Bu topyekün nefretin öncesiz ve plansız bir işbirli-
ğiyle nasılilmekilmek örüldüğünün öyküsü *Ada*.
Kendimize inşa ettiğimiz korku imparatorluklarında
önce başkalarına, sonra kendimize nasıl yaşama ihtimali
bırakmadığımızın, yalanları ne çok sevdiğimizi,
o yalan değirmenlerine ne çok su taşıdığımızın,
kendi yalanlarımıza nasıl da inanıp hayata düşman
kesildiğimiz hesaplaşması.

Bana sorarsanız *Ada*, sadece bir çocuk kitabı değil.
Sayfa sayfa basılıp evlerin, okulların, devlet dairele-
rinin duvarlarına asılması hatta şehrin caddelerine
satır satır kazınması gereken bir anlatı. ■

meye çalıştığımız “öteki” olmayı ve
ötekinin karşısında dikilenlerin riyakâr,
hesaplı hâllerini zamandan ve mekândan
azade, çizgiler ve renklerle dayanışarak anlatıyor.
“Gündelik bir hikâye” altbaşlığıyla çıkan kitap,
insanoğlunun tedavisi bulunamamış bu illetinin,
hayatın her bir zerresinde nasıl sinsi bir virüs gibi
yaşadığını fısıldıyor.

Ginko Çocuk tarafından yayımlanan *Ada*’nın çizim-
leri de Armin Greder’e ait. Esasında illüstratör kim-
liğiyle tanınan Greder, muhteşem kuru boya çizim-
leriyle *Ada*’nın çarpıcı etkisine katkıda bulunuyor.
Kitabın duygusu, çizimlerdeki dramatik etkiyle, Gre-
der’in griye boyadığı deniz ve gökyüzü tasvirleriyle
içimize işliyor. Bunun yanında Greder’in anlatısı, son
derece sakin, neredeyse tarafsız ve oldukça çarpıcı.
Yazarın dilde benimsediği yalınlıktan hem de kim-
seye öfke duymayan tavrından aldığı bu güç, okurun
da zihnini sakin sulara çekiyor.

HİÇBİR YERE AİT VE HİÇ KİMSENİN TARAFINDAN BİR ADAM

Ada, “Sabah, Adalılar sahilde, okyanus akıntısının
ve kaderin salını sürüklediği yerde bir adam
buldular.” cümlesiyle başlıyor. Adam cıvılcıplak ve
hatta saçsız, sakalsız. Göçmen mi, evsiz mi, tanrı
misafiri mi, münzevi mi, bilinmez. Sadece “öteki”

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Öykünün özgünlüğü ★★★★★

Grafik tasarımı ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★

Anneanne Gezegeni'nden bildiriyorum: Bu sayfalar kek kokuyor!

Yazan: Mehtap Arat

“Anneannesinin yaşadığı yer başka bir gezegenmiş gibi geliyordu Kuzgun’a. Geldiği yere hiç benzemiyordu. Sanki oraya arabaya binip gitmiyordu da, bir roketle binip uçuyordu. Kuzgun orada bambaşka biri olup çıkıyordu.”

Yüreği keşfetme heyecanı dolu küçük bir çocuk olsanız ve etrafınız yüksek binalarla çevrili olsa hiç kuşkusuz “Başıma daha kötü ne gelebilirdi ki?” diye düşünürdünüz. Aslında daha kötüsü var: O yüksek binalardan birinde, tam da dokuzuncu katta, hem de balkonsuz bir dairede yaşayan bir çocuk olmak! Tıpkı ödüllü yazar Melisa Kesmez’in kaleme aldığı, Elif Deneç’in resimlediği *Anneanne Gezegeni* isimli kitabın kahramanı Kuzgun gibi. Kuzgun, şehir hayatının ortasında kalakalmış pek çok çocuktan biri. Her çocuk gibi içinde durmak bilmeyen bir keşfetme ve öğrenme isteği olan Kuzgun’un, bunu gerçekleştirebildiği tek yer anneannesinin yaşadığı o küçük sahil kasabası. Kuzgun, sene boyunca sabırla bekliyor ve her yaz

olduğu gibi bu yaz da anneannesine kavuşmak üzere yola çıkıyor. Onun, anneannesine giderken yaşadığı heyecanı yansıtarak başlayan kitap, bize, kavuşan ikilinin yaz boyu yaşadığı maceraları anlatıyor beş

bölüm boyunca. Balkon keyfi, beraber gidilen piknikler, yapılan sohbetler, bazı tanışmalar, geçmişe yolculuk, ada ziyareti... Her anı, yeni şeyler keşfederek geçirilen rüya gibi bir yaz tatili.

Melisa Kesmez, öyle bir hikâye yazmış ki baştan sona içine alıyor okuru; sarıyor sarmalıyor ve sıcacık bir gülümseme bırakıyor yüzlerde. Canlı ve bir o kadar da anlaşılır anlatımıyla tüm duyularına sesleniyor okurun. Bir sayfada rengârenk balıklar görürken başka bir sayfada burnunuza mis gibi kek kokusu geliyor; kimi zaman üzerinize yağan yaz yağmurunu kimi zaman da parmak uçlarınıza dokunan yunusları hissediyorsunuz.

Melisa Kesmez’in hem küçüklere hem büyüklere verdiği en önemli mesaj, doğa ile içiçe olmak. Anlıyorsunuz ki Kuzgun, anneannesinin gezegeninde bambaşka biri olmuyor; aksine ancak doğanın içinde kendisi olmayı başarıyor ve keşfetmenin büyüsüne kapılıyor. Yazarın ifade gücü ile Elif Deneç’in çizimdeki sadelik ve seçtiği yumuşak renkler, hikâyeyi daha akıcı hâle getiriyor. Böylece keşfetme büyüsü okuru da etkisi altına alıyor.

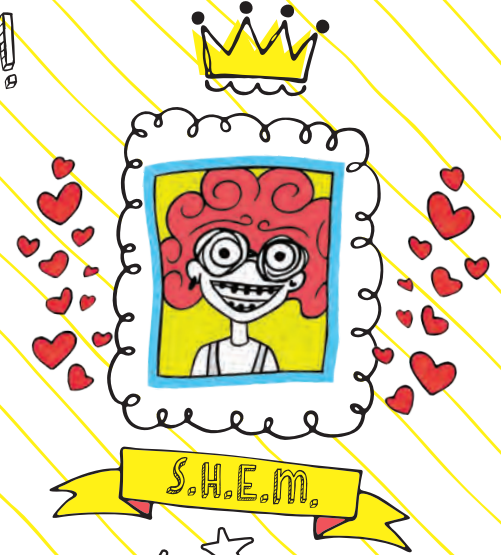
Anneanne Gezegeni, sevdiklerimizle kaliteli zaman geçirmek adına minik bir de sürpriz içeriyor. Sürprizi bulmak çok zor değil aslında ama bir ipucu verelim: Kek kokusunu takip edin!■

Anneanne Gezegeni
Melisa Kesmez
Resimleyen: Elif Deneç
Nesin Yayınları, 54 sayfa

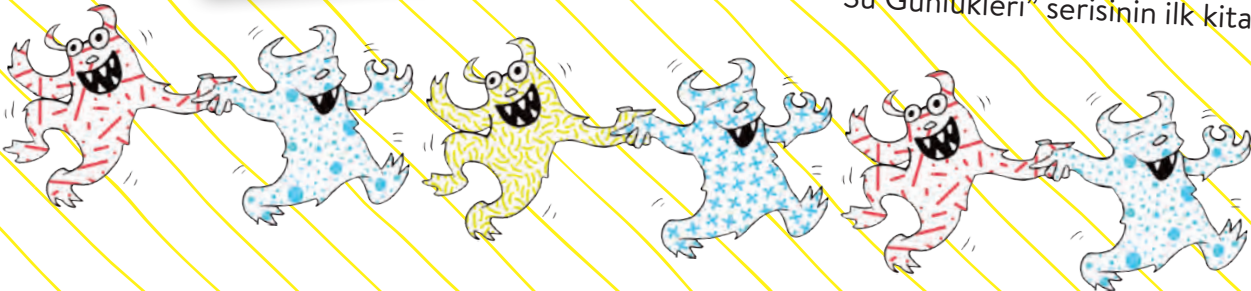
Anlatımın akıcılığı ve açıklığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★

BU KİTABI, **YÜKSEK** SESLE
KAHKAHA ATABİLECEĞİN
BİR YERDE OKU!

**Birinin günlüğünü
okursak bu bizi
arkadaş yapar mı?**

Hanzade Servi'nin neşeli anlatımı ve Ali Benice'nin ele avuca sığmayan resimleriyle kahkahayı garantileyen *Biz Arkadaş mıyız?*, çocuklara okumayı sevdirmeye konusunda zürafaları amuda kaldıracabilecek kadar iddialı "Su Günlükleri" serisinin ilk kitabı.

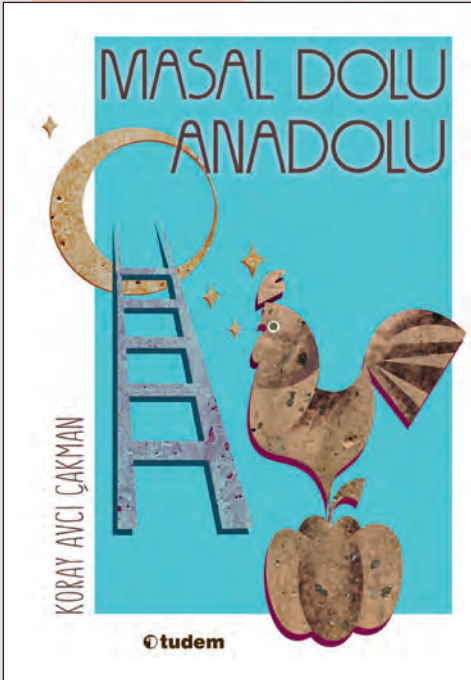
...bir de döndük baktık ki, bir arpa boyu yol gitmişiz!

Masal Dolu Anadolu
Koray Avcı Çakman
Resimleyen: Elif Deneç
Tudem Yayınları, 88 sayfa

Masal Dolu Anadolu'da Koray Avcı Çakman, zengin folklörümüzün ürünü olan sözlü anlatı geleneğini şiir ile harmanlıyor. Çakman'ın unutulmaya yüz tutmuş masalları günümüz dünyasına taşıdığı kitabın çizimleri Elif Deneç'e ait.

Yazan: Hazal Baydur

Çocukluğumdan beri masal okumayı çok seviyorum. Masalların, insanlar ve doğayla ilgili bazı normları basit bir şekilde ifade ettiğine ve çocuklara varoluşun anlamını öğrettiğine inanıyorum. Masal ile gelen hayal gücü, çocuklara, yeni öyküler oluşturarak ya da hâlihazırda var olan hikâyeleri dönüştürerek, kendilerini ifade etme yeteneği kazandırıyor. Belki de bu yüzden masallar, gerçek dünyanın sınırlarını aşmasına izin verdiği ölçüde, her çocuğun yaşamının vazgeçilmez bir ögesi konumunda. Çocuk, masalların dünyasında, sevdiği karakterlerle maceradan maceraya atılırken iyi ve kötü, gerçek ve yalan arasındaki farkı da öğreniyor.

Masal Dolu Anadolu'da Koray Avcı Çakman, zengin folklörümüzün ürünü olan sözlü anlatı geleneğini şiir ile harmanlıyor. Çakman'ın unutulmaya yüz tutmuş masalları günümüz dünyasına taşıdığı kitabın çizimleri Elif Deneç'e ait. Tudem Yayınlarının özenli baskısı ve redaksiyonun titizliği kitap boyunca kendini belli ediyor. Deneç'in çizimlerinin sadeliği ve masalların önüne geçmesi ise yerinde bir tercih olmuş.

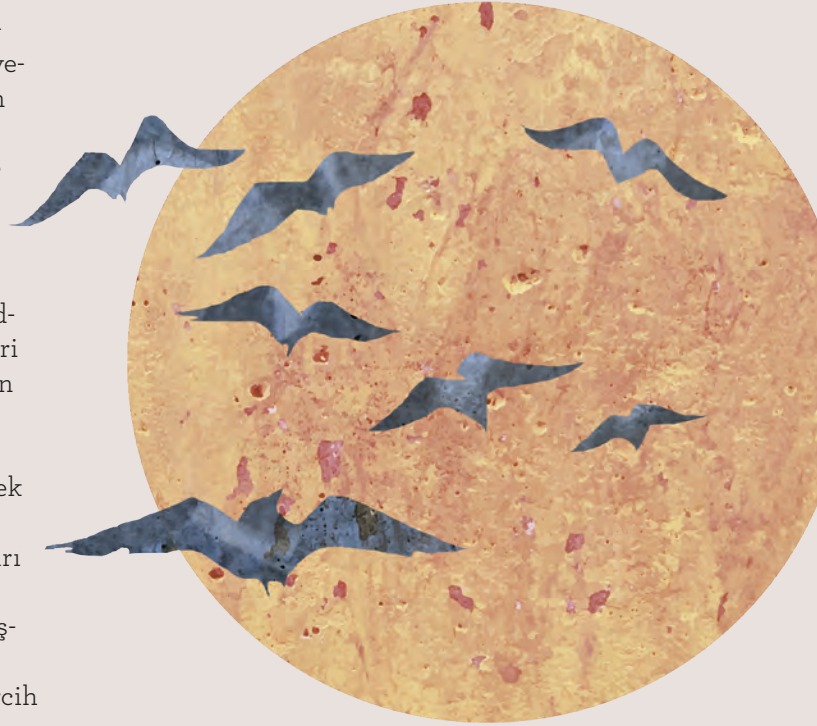
Masal Dolu Anadolu, onbeş masal-şiirden oluşuyor. Bir yarışı ortaklığa dönüştüren İbiş ile Değirmenci Memiş; hazırca çabuk alışıp

emeğinin değerinden uzaklaşan Keloğlan; dürüstlükle kardeşlerini geride bırakıp tahtı kapalı kraliye-tin küçük oğlu; köye dadanan deve karşı köylünün derdine çare bulan Derman Nine ve Kaf Dağı'nın ardında yaşayan, Anka Kuşu'nu görmüş daha nice kahramanlar...

Masallarda ortaklaşan temalar, çoğunlukla etik bilinci oluşturmak üzere seçilmiş. Çalışkanlık ve dürüstlük temelinde emeğin değeri, sevginin kudreti ve yalanın laneti masalların kıssadan hisseleri durumunda. Ancak, tüm bu masallar Anadolu'nun asırlara dayalı sözlü geleneğinin devamı olsa da zaman zaman günümüz dünyasındaki yerlerini sorgulama ihtiyacı duyuyorum. Örneğin evlenmek için ayı gökten yere indirecek bir yiğit bekleyen ve babalarının sözünden çıkmayan padişah kızları ya da kırk gün kırk gece düşün yapan gösterişçi prensler yerine, kendi kararlarını veren, mutlu ilişkiler kurmak için kurtarmayı ya da kurtarılmayı beklemeyen bireylerin hikâyelerini dinlemeyi tercih ederdim. Toplumsal cinsiyet eşitliği uğruna bunca mücadelenin ardından, bizi ileriye taşımak yerine geriye götürecek geleneklerin, yapıbozuma uğramadan masallarda yer alıyor olması beni düşündürüyor. Ataerkil köklerinden beslenen bir toplumda, bir kadın olarak eşit varoluş hakkımızı tüm zorluklara rağmen savunurken, bir çocuk kitabında kadınların fethedilmeyi bekleyen bir kale gibi gösterilmesinin karşılığı, bende derin bir üzüntü oluyor. Bir masalı masal yapan kahramanlık öyküleri mi, şiddet mi ya da kurtarılmaya muhtaç prensesler mi? Anadolu masalları da pekâlâ benliğini, özgürlüğünü ve mutluluğunu kendi kendine sağlayan karakterlerle harmanlanabilir. Öte yandan bunca eleştirim, kitap-taki masalların hepsinin bu sorunla malul olduğunu akla getirmesin. On beş masal-şiiirden yalnızca ikisi, bu eleştirilerime kaynaklık ediyor. Açık ki, hiç olmamasını tercih ederdim...

MASAL VE ŞİİRİN DANSI

Çakman, Anadolu masallarını şiir diliyle anlatmayı seçmiş. Bu, masallara bir ahenk katarken, küçük yaş-taki okurun estetik duygularının gelişmesine de ola-nak veriyor. Onların düşünce zenginliğini artırıyor ve farklı pencerelerden bakma yetisini geliştiriyor. Yazarın masalları şiirle harmanlarken yakalamaya çalıştığı uyaklar zorlama değil, doğal ve akıcı. Seçti-ği kelimeler oldukça anlaşılır. Belki tekrar eden ses-

ler ve ikilemeler ile anlatım daha zenginleştirilebilir, yansıma sözcüklerin ve tekerlemelerin ağırlığı daha fazla hissedilebilirdi. Yine de masalların her biri ade-ta bir bulmaca gibi yazılmış ve sonlara doğru yaşa-nacakları öğrenme merakı okurun dikkatini yüksek tutmaya yetiyor. Her bir masal-şiiirin "bir varmış bir yokmuş" ile başlamaması ve farklı masal girişlerini bir arada görmek iyi bir tercih olmuş. Yalvaç Ural'ın, çok sevdiğim "Güzel sayfam hoşça kal, bu masalı kuşa sal!" yazısı da masallarda çok sık rastlanan giriş ve tekerlemelerden oluşuyordu. Neredeyse bir şiir gibi ezberlediğim bu yazı geldi aklıma sık sık *Masal Dolu Anadolu*'yu okurken. Özellikle masallara özgü tekerlemeler düşünüldüğünde masalları şiirleştirip sunmak çok tatlı fikir. Bu yüzden yazarın yaptığı işi başarılı buluyorum. Ancak keşke masalların seçimin-de de şiirleştirmedeki kadar titiz bir çalışma yapıl-saydı. Günün ihtiyaçlarını yanıtlamayan masalların, en azından dönüşüme uğraması ve yenilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yoksa yarına kalma ihti-malleri çok düşük. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★☆

İçerik ★★☆☆☆☆

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★☆

Redaksiyonun titizliği ★★★★★★

ESKİ HİKÂYE, YENİ MASAL: YÜNİSTAN

“Yünistan sanatla, bilimle ve en önemlisi demokrasiyle yönetilen bir ülke. Bütün dünyanın imrendiği, komşu ülkelerin de sonsuz dostluğunu kazanmış barış dolu, ütöpik bir yer...”

Yazan: Deniz Poyraz

Günümüz edebiyatının önde gelen yazarlarından Gürsel Korat, son kitabı *Yün Sultan ve Yedi İbiş*'te eski bir masalı, *Pamuk Prenses* ve *Yedi Cüceler*'i çağdaş okur için yeniden yorumluyor. Yerel unsurlardan, Anadolu halklarının tarihsel mirasından, birikiminden faydalanılarak yazılmış bir yorum okuyoruz. Yapı Kredi Yayınları etiketiyle raflardaki yerini alan kitabı resim, heykel ve grafik alanlarında birçok ulusal ödülün de sahibi sanatçı Hemad Javadzade resimliyor.

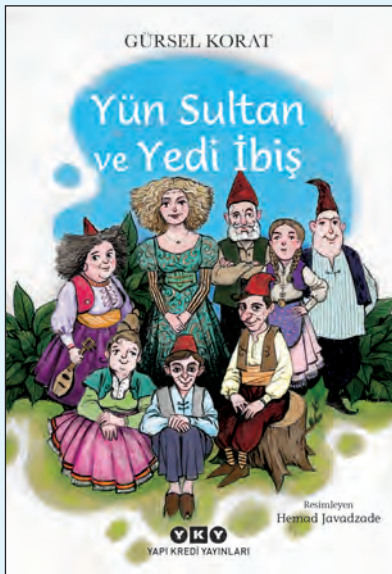
Bu yeni masalda kötü kalpli kraliçe yok. Aksine,

Yünistan ülkesini sevecenlikle yöneten iyi yürekli bir kadın var: Bilge Sultan. Doğayı seven, ülkedeki her hayvana teker teker isim veren bir sultan bu. Yünistan da zaten sanatla, bilimle ve en önemlisi demokrasiyle yönetilen bir ülke. Bütün dünyanın imrendiği, komşu ülkelerin de sonsuz dostluğunu kazanmış barış dolu, ütöpik bir yer bura. Sultanlar -kadın ya da

erkek- yeteneğine göre seçiliyor; kocaman bir sarayda değil, herkes gibi sıradan bir evde yaşıyor.

Bu mesut tablo, Bilge Sultan'ın kızı Yün Sultan'ın, günün birinde aynayı icat etmesiyle alt üst oluyor. Yün Sultan, aynanın zararlarını yok edecek bir şey bulana kadar bu icadın formülünü zarflayıp bir yerlere saklasa da zarf bir şekilde tehlikeli ellere geçiyor ve neticede aynalar evden eve yayılıyor. Kısa sürede aynanın olumsuz etkileri kendini göstermeye başlıyor: Yünistan'da barış içinde kardeşçe yaşayan insanlar, bir anda kendilerinden başka kimseyi beğenmez oluyorlar. Bu kötücül aynalar, ülkede türlü felâketlerin art arda geldiği, birbirinden uğursuz günlerin başladığı bir sayfayı aralıyor. Ayna “belasını” ülkeye musallat eden Karayün Ağa, Yünistan'ın padişahı oluyor. Ağa'nın ilk icraatıysa var olan demokratik yönetimi ortadan kaldırmak. Kendine kocaman bir saray yaptıran Ağa, olmayan düşmanlarına haddini bildirmek için çevre ülkelere sudan sebeplerle savaş açıyor, asker gönderiyor. Sanatçıları, ressamı ve kendisini eleştirebilecek herkesi toplum-dışı bir yaşama mahkûm bırakıyor. Kim padişaha kızacak olsa, aynalar o kişinin aklını başından alıveriyor ve kötülük her yerde hüküm sürmeye başlıyor...

Peki Yünistan, eski güzel günlerine dönebilecek mi? Hür toplumu yeniden inşa etmek mümkün mü? Masallar hep güzel sonlarla mı biter? Merak ettiniz mi, öyleyse buyurun kitaba! ■

Yün Sultan ve Yedi İbiş
Gürsel Korat

Resimleyen: Hemad Javadzade
Yapı Kredi Yayınları, 60 sayfa

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

ÇOCUKLAR VE GENÇLER İÇİN

#HerGüneBirKitap

Feridun Oral'dan Rekor Çeviri

Çocukların, birbirinden güzel kitaplarıyla tanıdığı Türk çocuk edebiyatının en önemli isimlerinden ressam, yazar ve illüstratör Feridun Oral'ın kitapları yurt dışında rekor bir çeviri sayısına ulaştı.

Oral'ın ABD'den Çin'e, Almanya'dan Japonya'ya toplam 19 ülkede tam 68 kez çevrilen kitapları Yapı Kredi Yayınları'nda.

yeni

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

YapıKredi

Kültür Sanat Yayıncılık

Şampiyon kim?

Çizimler, kitabın hitap ettiği yaş grubunu yukarı çekebilir ya da hikâyenin özünü arka plana itebilirmiş. Dalvand, bu ince çizgi üzerinde ustalıkla yürümüş.

Yazan: Çağla Vera Kılıçarslan

Kitabın adına bakıp da Apti'nin bir beni olduğunu düşünmeyin sakın. Oysa dudaklarının üzerindeki kocaman ben, Apti'nin ailesinin alametifarikası. Apti'nin, hepsi başarılı birer sporcu, hatta şampiyon olan aile bireylerinden en önemli farklılığı da bensizliği değil tabii... O sporcu da olmak istemiyor. İşte sorun da burada başlıyor zaten. Başta babası olmak üzere, çatık kaşlı tüm aile fertleri Apti'nin sporcu olmasını bekliyorlar. Beklemek ne kelime, onlara göre bu bir zorunluluk. Öyle ki babasının ağzından hep -meliler ve -malılar

dökülüyor. Apti nasıl uyumalı, ne yemeli ve hatta nasıl rüyalar görmeli hepsine o karar vermek istiyor. Peki, Apti ne istiyor? Bunu keşfetmek de okura kalsın...

Bu zorlu hikâyeyi, küçük okurlar için görselleştirmek kolay bir iş değil. Çizimler, kitabın hitap ettiği yaş grubunu yukarı çekebilir ya da hikâyenin özünü arka plana

itebilirmiş. Dalvand, bu ince çizgi üzerinde ustalıkla yürümüş. Çizerin resim elemanları arasında kurduğu abartılı büyüklük küçüklük ilişkisi; sert baba figürünü ve yarattığı baskıcı atmosferi gözlerimizin önüne seriyor. Dalvand'ın çizimlerindeki kültürel simgelerle bezeli öğeler ise eseri, çocuk kitabı illüstrasyonlarının geleneksel ve standart çerçevesinin ötesine taşımış.

Çizer, renk skalasında da yoğunluklu olarak çocuk kitaplarında görmeye pek alışık olmadığımız şekilde kırmızı, siyah ve beyaz renklere yer vermiş. Bu üç renk kitapta çarpıcı ve dinamik bir grafik etki yaratmış. Ancak siyah ve beyazdan farklı olarak, kırmızı renk sadece okurun beğenisi için tercih edilmemiş. Bu kitapta kırmızı renk; güç, iktidar, tahakküm gibi kavramları fark etmemizi sağlayan bir uyaran adeta. İlk olarak baba figüründe ete kemiğe bürünmüş olarak karşımıza dikiliyor kırmızı. Çizer, Apti'nin babasını tepeden tırnağa kıpkırmızı bir adam; taleplerinin altında yatan arzuları temsil eden bir alev topu gibi resmetmiş. Kırmızı, hem Apti'nin babasının hem de oğlu için çizdiği kaderin rengi. Ancak ne çizer Dalvand kırmızı rengi ne de yazar Ebrahimi, Apti'nin kaderini babaya bırakmaya niyetli görünüyor. Bakın, Apti'nin aklına çoktan parlak bir fikir geldi bile! ■

Apti'nin Beni

Payam Ebrahimi

Resimleyen: Reza Dalvand

Türkçeleştiren: Mojgan Dolatabadi

Arden Yayınları, 32 sayfa

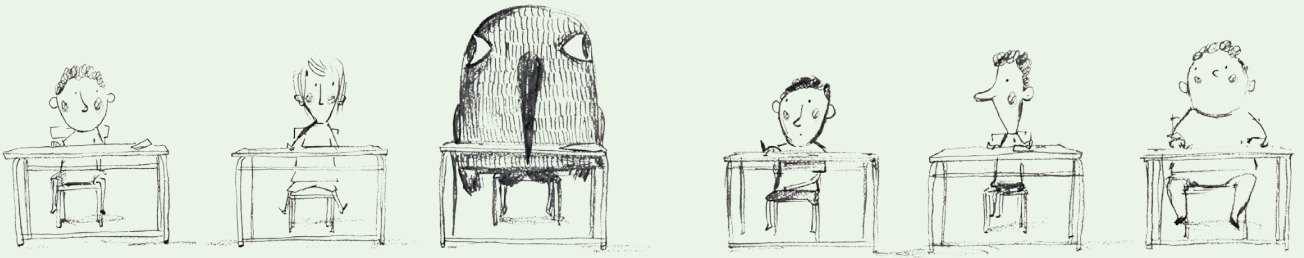
Anlatımın akıcılığı ve açıklığı ★★★★★

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Öykünün özgünlüğü ★★★★★

Grafik tasarım ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★

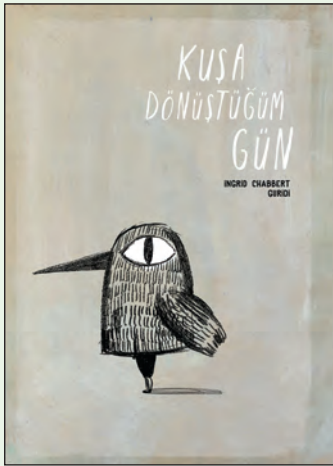
Sonunda kalem tutan bir kuşum

Çizimleri ve hikâyesiyle öyle rafine, öyle nahif bir kitap ki bu, bin türlü alt metni küt diye koyuveriyor önüme. Ya da belki “O kadar da zorlama, böyle şeylerin açıklaması aslında çok basit,” diyor.

Yazan: **Burcu Yılmaz**

Utanarak katlayıp defterimin arasına koyduğum mektubunu böyle bitiriyor. Gözleri bana dikili. Ama bizim gözlerimiz buluşmuyor. Ben ne kafes ne kuş olmayı biliyorum. O ise parlak tüyleriyle hep yanımda. Uçmuyor, uçamıyor. Çünkü o kendi üzerine yuva yapmış bir kuş aslında...

Kuşa Dönüştüğüm Gün, beni birkaç ışık yılı önce-sine götürüyor. Daha içini görmeden, kapağına vurulduğum bu kitap, karnımdan cıvıltılar gelmesini sağlıyor. Bu, kuşları çok seven bir kıza âşık olan bir oğlanın hikâyesi. Oğlan kıza öyle âşık ki hayatına bir kuş kostümüyle devam etmeye karar

Kuşa Dönüştüğüm Gün

Ingrid Chabbert

Resimleyen: Guridi

Türkçeleştiren: Nazlı Gürkaş

Meav Yayıncılık, 40 sayfa

veriyor. Artık ağaçlara tırmanması eskisi kadar kolay değil. Ne de yağmurdan kaçması. Ama bir gün kızla oğlanın gözleri buluşuyor. Kız, oğlanı görüyor; kendine kafes olmuş bir kuşu değil. Ona sımsıkı sarılıyor. Oğlan artık kuş değil. Oğlan artık uçabiliyor. Hem zaten kız, kuşları kafeslerde görmeye katlanamıyor.

Çizimleri ve hikâyesiyle öyle rafine, öyle nahif bir kitap ki bu, bin

türlü alt metni küt diye koyuveriyor önüme. Ya da belki “O kadar da zorlama, böyle şeylerin açıklaması aslında çok basit,” diyor. Kitabı defalarca okuyorum, resimlerine daha da çok bakıyorum: Aşk onun sevdiği gibi mi olmaktır? Yoksa aşk aynı yerde mi durmaktır? Belki aşk aynı şeye bakmaktır. Otuz dört yaş hiçbir işe yaramıyor. Hâlâ bilimsel açıklamalar bulmaya çalışıyorum kafeslere. Chabbert ve Guridi sırtarak yüzüme bakıyor. Birazcık yutkunuyorum...

Nerede olursa olsun boşluklardan korkmamak güzel olana ulaşmayı kolaylaştırıyor. Atmosfere karışan onlarca gürültüden biraz temizlenseydi çevremiz, eminim çarpılıp kalırdık göreceklelerimiz karşısında. Boşluklardan korkmayan kitaplar da işte böyle çarpıyor kişiyi. Zira o boş yere pek çok şey koyabiliyoruz. İşte tam da bu nedenle okura alan açan kitaplar geveze metinlerden ve resimlerden daha etkileyici oluyor. O alanı açmak için ne kadar ince elenip sık dokunduğu gözümüzün değiştiği her yerde, bomboş sayfada bile, fark ediliyor. Ve resim kitaplarda buna giden yol yazar - çizer uyumundan geçiyor. Chabbert - Guridi ikilisi bu uyumu öyle güzel tutturmuş ki, *Kuşa Dönüştüğüm Gün*, iki sanatçının şimdiye dek bize sunduğu hazineye muazzam bir katkı sağlıyor. ■

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Öykünün özgünlüğü ★★★★★

Grafik tasarım ★★★★★

Baskı kalitesi ★★★★★

Her Şey Sözcüklerle Başlıyor

Feyza Hepçilingirler, kırk yılı aşan bir süredir öyküleri, romanları, çocuk yapıtları ve Türkçenin doğru kullanılmasına yönelik yazılarıyla edebiyat alanında emek veriyor.

Doğan Gündüz, Feyza Hepçilingirler ile ilk kitapları, çocuklar için yazmak, edebiyat, alfabe, kitap yasakları, Türkçe ve anadil bilinci üzerine konuştu.

Söyleşi: **Doğan Gündüz – Feyza Hepçilingirler**

İki bölüm hâlinde yayımlayacağımız söyleşinin devamı gelecek sayıda...

DG: *Türk Dili Dergisinin Nisan 1979 sayısı “Çocuk Yazını”na ayrılmış. Orada Yazanak adlı bir öykünüz var. Sanırım bu sizin yayımlanmış, çocuğun merkezde olduğu ilk öykünüz. Çocuklar için yazmak nerden aklınıza geldi?*

FH: Haklısınız. O, benim yayımlanan ilk öyküm ama çocuklar için yazılmış değildi. Kendimi sağıltmak, kendime bir çeşit psikolojik tedavi uygulamak, acıdan yazarak kurtulmaya çalışmak için gösterdiğim çabanın ürünüydü. Ali’nin arkasına sığınarak anlattığım, taşımakta zorlandığım bir ölümün anlatımıydı aslında; Ali’nin annesinin değil, benim annemin intiharıydı.

Çocuklar için yazmak, Ahmet Taner Kışlalı’nın kültür bakanı olduğu yıllarda Kültür Bakanlığının açtığı Çocuk Yapıtları Yarışması nedeniyle aklıma geldi. 1979, Dünya Çocuk Yılıydı. Bakanlığın açtığı yarışmadan haberim olunca gizli gizli yazdıklarımı gün ışığına çıkarmak için bu fırsatı değerlendirmek istedim. Çocuklara ilgim lise öğreniminden sonra öğretmen olma isteğiyle birlikte ortaya çıkmıştı zaten. İstanbul Üniversitesinde Türkoloji okurken aynı zamanda İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunun da öğrencisiydim. Çocuk dünyasına, öğretmenliğin sağladığı yakınlığın yanında iki

çocuk sahibi bir anne olmanın verdiği yakınlığı da saymalıyım tabii ki...

DG: *Okul yıllarında Feyza Baran adıyla Ayvalık’ta Ahmet Yorulmaz’ın gazetesine şiir ve bazı eleştiriler yazıyorsunuz. Sonra, edebiyatın peşine düşüp altmışların sonu yetmişlerin başı gibi İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde okuyorsunuz. O yıllarda edebiyat tarihçisi Mehmet Kaplan da ders verenlerden biri. İşin mutfağında olmanıza rağmen 1979 yılındaki Yazanak öyküsüne kadar edebiyat dünyasında adınıza pek rastlamıyoruz. Bunun özel bir nedeni var mı?*

FH: Özellikle, adını verdiğiniz hocamın etkisi var. Yeni Türk edebiyatı derslerinde gerçekten “yeni” edebiyatla tanıştırılacağımı ve o edebiyata bir yerlerinden eklenmeyi umarak, bilinçle seçmiştim edebiyat fakültesini. Oysa daha ilk günlerde bu isteğin yersiz, hatta küstahça sayılabilecek bir istek olduğu en sert biçimde bildirildi bize. “Buraya şair ya da yazar olmak için geldiyseniz boşuna geldiniz. Biz buradan şair ya da yazar yetiştirmiyoruz,” diyordu Kaplan Hoca. Edebiyat fakültelerinin öğretmen yetiştiren bir kurummuş gibi algılanmasını bile hoş karşılamıyordu. “Her güzel şey yazılmıştır. Kimse sizden bir şey

yazmanızı beklemiyor,” diyordu. Bize düşen, yazılmış olanları incelemek ve değerlendirmekten başka bir şey değildi. O yüzden daha lise öğrencisiyken başlayan yazmak ve yayımlamak konusundaki coşkulu isteğimi, ancak yedi - sekiz yıl sonra yeniden ortaya çıkacak kadar gerilere itmek zorunda kaldım.

DG: Yazanak öyküsünün

kahramanı Ali ilkokula başladığı günden itibaren çevresinde bir “piç” sözü dolaşmaya başlar. Anlamını bilmediği o sözcüğü önceleri önemsemez. Öğrendiğinde de içi acır, çok üzülür. Annesine “Niçin yaptın bunu bana?” diye sorar. Annesi oğlunun ağzından duyduğu bu üç harfli “piç” sözcüğünün ağırlığını taşıyamaz. Aynı sızıyı oğlunun da taşıyamaması, bundan sonra “Piçali” olarak değil “Öksüzali” olarak anılması için intihar eder. Sözcüklerin insanlar üzerindeki etkisini göstermesi açısından etkileyici bir öykü. Sözcükler niye insanları bu kadar etkiliyor?

FH: Çünkü her şey sözcüklerle başlıyor, sözcüklerle bitiyor. Dile hiç gereksinmemiz olmadığını sandığımız zamanlarda bile sözcükler var. Düşlediklerimiz, düşündüklerimiz, rüyalarımız, umutlarımız hep sözcüklerle var oluyor, sözcükler sayesinde güç kazanıyor, gerçeğe dönüştürülme şansı yakalıyor. Sözcükler olmasa, dil olmasa yani, söylemek, yazmak, konuşmak olmasa anlamlar, duygular, düşünceler de var olmazdı. Sözcüklere dökülmeyen duygunun, düşüncenin, anlamın var olduğu iddia edilebilir mi?

DG: 1980 yılında, Kültür Bakanlığı Yayınlarından çıkan Altı Çocuk Oyunu adlı kitapta sizin Yanlışlıklar adlı bir oyununuz yer alıyor. Sizden başka Bilgin Adalı, Taner Barlas, Beyazıt Gülercan, Yücel Barut, Semiha Türkyılmaz’ın da birer oyunları var. Her ne kadar ortak bir çalışma olsa da bu sizin bir kitapta yer alan ilk eseriniz. Sonraki yıllarda da yazdığınız çocuk oyunları var. Çocuk tiyatrosunun sizin için önemi nedir?

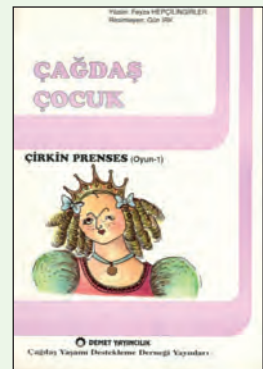
FH: Adımı üzerinde gördüğüm ilk kitaptır *Altı Çocuk Oyunu*. Bu yüzden benim için anlamı büyük. Daha sonra Çirkin Prenses adlı bir oyun yazdım. Arada *Ne Dediniz, Anlamadım* adlı bir çocuk oyunum daha var. Çocuk kitaplarına ağırlık verdiğim 2013 ve sonrası dönemde özellikle 7-9 yaş dolayındaki çocuklara yönelik yazdığım kitaplara öykünün yanında o

öykünün oyunlaştırılmış biçimini de ekledim. Bunu yaparken çocukların tiyatroyu tanımalarını ve sahne de olmasa bile kendi sınıflarında deneyimlemelerini hedefliyorum ama asıl istediğim çocukların oyun içinde kendilerini bir başkasının yerine koymaları, onun ağzından, oymuş gibi konuşmaları. Bunun, empati denen duyguyu güçlendireceği, kendisini başkasının yerine koyma becerisini geliştireceği inancındayım. Kişilik eğitimi için tiyatronun çok önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum.

Devam edecek...

Altı Çocuk Oyunu, Feyza Hepçilingirler, Bilgin Adalı, Taner Barlas, Beyazıt Gülercan, Yücel Barut, Semiha Türkyılmaz, Kültür Bakanlığı Yayınları: 348, Çocuk Dizisi:18, Ankara, 1980, 613 sayfa

Çirkin Prenses (Oyun-1), Feyza Hepçilingirler, Resimleyen: Gün İRK, Demet Yayıncılık, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Çocuk Kitapları Dizisi:3, İstanbul, Ekim 1994, 54 Sayfa

ÖDÜLLÜ BULMACA!

Hazırlayan:
Fuat Altay

Bulmacamızı tamamlayıp alttaki harf dizisini doldurduğunuzda, aradığımız anahtar kelimelere ulaşacaksınız. Çözümü bulan ve iyikitap@tudem.com adresine 24 Mart 2020 tarihine kadar gönderenler arasında yapacağımız çekiliş sonucuna göre, kazanan bir okurumuza, Tudem Kitabevlerinde istediği şekilde kullanabileceği 100 TL değerinde hediye çeki armağan edeceğiz.

İyi eğlenceler!

SOLDAN SAĞA

- 1 *İyi Kitap*, ne dergisidir?
- 2 Mart deyince aklımıza gelen milli gün.
- 3 Tüyap Kitap Fuarı bu ay...
- 4 Dan Brown'ın sonbaharda dilimize çevrilecek ilk çocuk kitabının ismi.
- 5 Ende'den klasikleşmiş bir roman.
- 6 İtalya'nın çağdaş çocuk edebiyatında iz bırakan yazar Gianni Rodari, 2020 yılında

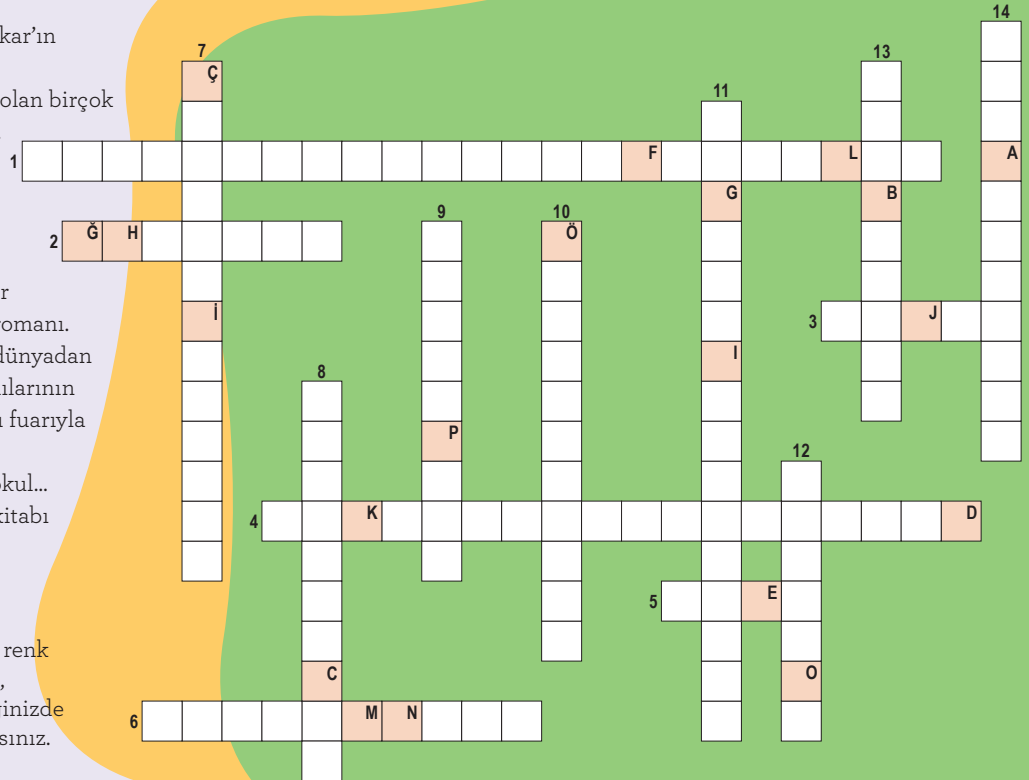
YUKARIDAN AŞAĞIYA

- 7 Sevilen seri Riko ve Oskar'ın yeni kitabı.
- 8 Ana kahramanı Serdar olan birçok kitap yazmış yazarımız.
- 9 Judith Liberman'ın resimli kitabı.
- 10 Karin Karakaşlı'dan bir gençlik romanı.
- 11 Sinan Yaşar'ın Sümerler zamanında geçen son romanı.
- 12 Bu ayın sonunda, tüm dünyadan çocuk edebiyatı meraklılarının buluşacağı, uluslararası fuarıyla bilinen şehir.
- 13 Baykuş Elvis'in açtığı okul...
- 14 *Çocuklar İçin Mitoloji* kitabı çıkan usta oyun yazarı.

Açıklama: Bulmaca tamamlandığında, turuncu renk zemin içinde kalan harfleri, alfabetik sıraya göre dizdiğinizde aradığımız yanıtı ulaşacaksınız.

Geçtiğimiz sayının çözümü ve kazananı:

İyi Kitap'ın geçen sayısında yayımladığımız bulmacayı tamamlayan okurlarımız, "RENK PERİLERİ" çözümüne ulaştılar. Doğru yanıtı bize ulaştıranlar arasında yaptığımız çekilişte ise Aydın'dan Sayın Feride Erdoğan, Tudem Kitabevlerinde kullanmak üzere 100 TL değerinde hediye çeki kazandı.

ÇÖZÜM

A B C Ç D E F G Ğ H I İ J K L M N O Ö P

22 FARKLI PRİMAT BANYO SIRASINDA BULUŞURSA NE OLUR?

"En önde Babun.
Elinde terlik,
havlu,
bir de sabun."

Primatlar Banyo Sırasında,
tekerlemeleri andıran
şiirsel anlatımıyla 7'den
70'e herkes için keyifli bir
okuma deneyimi sunuyor.

Ayşe Sarısayın, yeni romanında okurları
Heybeliada'nın komşulukla ve dostlukla şenlenen
dünyasına davet ediyor!

İllustrasyon: Yasemin Ezberci

Adaların başlıca halklarından martılar, *Martılarının Adları Tahir ile Zühre*'nin de baş kahramanları. Bir yandan adadaki arkadaşlıklara, buluşmalara, sohbetlere eşlik eder; ada yaşamı, kent yaşamı ve çevre sorunları üzerine düşünürken, bir yandan da martıların gitgide daralan yaşam alanlarında, insanlarla birlikte var olma çabalarına, hem mizahi hem de gerçekçi bir gözle tanıklık ediyoruz.

Romanında hem yeryüzü hem gökyüzü dostlarının hikâyelerini satırlara taşıyan Ayşe Sarısayın, farklı canlılarla birlikte yaşamının keyifli, barışçıl ve zengin dünyasıyla okurları yeniden gülümsetiyor!

